הלכה · משנה תורה · מפרשים · לחם משנה · ספר עבודה

לחם משנה על משנה תורה, הלכות פסולי המוקדשין

רבי אברהם די בוטון

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

לחם משנה על משנה תורה, הלכות פסולי המוקדשין

רבי אברהם די בוטון

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לחם-משנה-על-משנה-תורה-הלכות-פסולי-המוקדשין/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ב 5
הלכה ג 5
הלכה ה 5
הלכה ו 5
הלכה יד 6
הלכה טו 7
הלכה כ 8
הלכה כא 8
הלכה כב 8
הלכה כג 8
הלכה כז 9
הלכה לא 9
הלכה לב 9
הלכה לג 9
הלכה לד 10
הלכה לו 12
פרק ב 14
הלכה א 14
הלכה ג 14
הלכה י 14
הלכה יא 14
הלכה יב 15
הלכה יג 15
הלכה יד 15
הלכה טז 16
הלכה יז 17
הלכה כב 17
הלכה כג 19
הלכה כד 19
הלכה כו 20
פרק ג 20
הלכה ג 20
הלכה ז 20
הלכה יב 21
הלכה טו 22
הלכה יז 22
הלכה יט 22
הלכה כ 23
הלכה כד 24
הלכה כה 24
פרק ד 25
הלכה ג 25
הלכה ו 25
הלכה ח 26
הלכה יג 27
הלכה טו 27
הלכה יח 28
הלכה כד 29
פרק ה 29
הלכה ב 29
הלכה ג 29
הלכה ז 30
הלכה ח 30
הלכה יג 31
פרק ו 32
הלכה א 32
הלכה ב 32
הלכה ח 33
הלכה ט 33
הלכה יג 33

הלכה יח 34
הלכה כג 34
פרק ז 35
הלכה א 35
הלכה י 35

פרק א

הלכה א

ופשט ידיו וכו'. אע"ג דבריש פ' כל הפסולין אמרו דעביד סכין ארוכה ושחיט כתב רבינו ז"ל ופשט ידיו משום דהוא פסק בפ"ג מהל' ביאת מקדש דביאה במקצת לא שמה ביאה:

הלכה ב

וכן פר וכו'. כתב הרב בעל כ"מ ז"ל טעם למה פסק כר"י. ועוד יש טעם אחר דהלכתא כר"י לגבי רב וכ"ש לגבי שמואל דהלכתא כוותיה דרב באיסורי לגבי שמואל ואעפ"כ הלכה כר"י וא"כ כ"ש לגבי שמואל:

הלכה ג

עד שיתכוין לשחיטה וכו'. לשון רבינו ז"ל מורה קצת כדעת התוס' ז"ל שפירשו בפ"ק דחולין ובפ' ב"ש דאפי' מתכוין לחתיכת סימנין נקרא מתעסק עד שיתכוין לשחיטה דאי לא מתכוין אפי' לחתיכת סימנין בחולין נמי פסול ואע"ג דהם לא כתבו כן אלא לרבנן ואנן קי"ל כר' נתן דפליג עלייהו בפ"ק דחולין ובחולין כשר מ"מ אפשר דאפי' ר' נתן מודה דבקדשים בעינן שיתכוין ממש לשחיטה דליכא פלוגתא בין ר' נתן ורבנן בקדשים אלא בחולין דוקא:

הלכה ה

אבל שנים שוחטין בהמה אחת וכו'. היינו כרבנן דאמרי שנים שוחטין זבח אחד בפ"ב דחולין. ולא ידעתי למה הוצרך הרב בעל כ"מ ז"ל לדקדק ג"כ ממתניתין דאמרה שנים אוחזין בסכין כו' דאיירי בקדשים דומיא דרישא דבהדיא אמרי רבנן כן. ועוד מהתם ליכא ראיה כ"כ דשחיטתו כשרה קאמר ומשמע בדיעבד דוקא:

הלכה ו

הקטן אינו שוחט וכו' אע"פ שהגדול וכו'. טעמו משום דבפ"ק דחולין על מתני' דבחולין כשאחר עומד על גביו כשר אמרו מאן תנא דלא בעינן כוונה לשחיטה וכו' משמע דבמוקדשין דבעינן כוונה לא סגי שיהא אחר עומד על גביו:

אפילו היתה מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו וכו' כיצד היתה עולה עומדת בדרום וכו'. מדברי רש"י ז"ל בפ"ק דחולין נראה דאם אמר הקטן בפירוש כשהביאה לצפון הריני מביאה לצפון לשוחטה לעולה שאינה כשרה בדרום דמהני אבל התוס' ז"ל חולקים עליו וסוברים דאפי' הכי לא מהני ומדסתם רבינו ז"ל ואמר דמחשבתו ניכרת מתוך מעשיו לא מהני משמע דבכל גוונא לא מהני וכדעת התוס' ז"ל:

אלא להחמיר. ר"ל לענין הכשר וכדכתב רבינו ז"ל בפרק י"ד מהל' טומאת אוכלין היכא דהעלו הקטנים פירות על הגג והפכו בהם וירד עליהן הטל שהוכשרו. אבל מ"ש הרב בעל כ"מ בשם מ"כ דשחט על מנת לזרוק דמו אחר שתשקע החמה דאז אמרינן כיון דהביאה לצפון ודאי דכוונתו לשוחטה לשם קדשים ונפסלה מחשבתו, לא ברירא לי דלא דמי למחשבה דהכשר דהתם מוכיח מתוך ההיפוך דניחא ליה בהאי טל שירד עליהם ולכך הוכשרו אבל בהבאה לצפון לא הוכיח ענין המחשבה שחשב לזרוק דמו אחר שתשקע החמה ובהא לא פסלה מחשבתו:

הלכה יד

היתה הבהמה כולה בפנים וכו'. בפ"ב דזבחים (דף כ"ה) אמר ר' אמי אמר ר' אלעזר היא בפנים ורגליה בחוץ כו' (עיין בכ"מ). ופירשו שם התוס' חתך ואח"כ שחט כשרה ובסמוך דקאמר והביאום כתיב שתהא כולה לפנים היינו לכתחילה ע"כ. כוונתם ז"ל דהוקשה להם לפי מאי דס"ד מעיקרא דחתך ואח"כ שחט כשרה דהיכי אפשר לומר כן הא בעינן שיביאוה כולה לפנים ותירצו דהיינו לכתחילה דוקא והכא לא אמר אלא כשר בדיעבד. ורבינו ז"ל לכאורה נראה דחולק על זה שכתב הזבח פסול שנאמר והביאום לה' וכו' משמע אפי' בדיעבד. ואפשר דהתוספות ז"ל מודים לרבינו ז"ל דלפי האמת כן הוא הדין ולא כתבו כן אלא לפי מאי דס"ד מעיקרא דחתך ואח"כ שחט כשרה דאמאי לא הקשה המקשה דבעינן שיביאוה כולה ותירצו דהמקשה היה סבור דאינו אלא לכתחילה אבל לפי האמת ודאי דהוא לעיכובא ואם לא הביאוה כולה הזבח פסול ומוכרח לומר כן מדנייד גמ' משחט ואוקמיה בקיבל דמאי טעמא נייד אי משום דחתך הוי בעל מום הא לפי האמת מוקי דחותך באבר עד שמגיע לעצם ואין כאן מום וא"כ לפ"ז אפי' בחתך ואח"כ שחט נמי מצי לאוקומיה ואמאי נייד משחיטה לקבלה אלא משום קושיא אחריתי דהוה קשיא ליה למתרץ נייד משחיטה משום דאי חתך קודם שחיטה הא בעינן שיביאה כולה בפנים והזבח פסול דהמתרץ סבור דהזבח פסול ולכך הוצרך לאוקומיה בקבלה ולפי האמת כששחטה היה כולה בפנים וכן כתב רבינו ז"ל בסמוך שחטה והיא כולה בפנים ואח"כ הוציאה רגלה לחוץ כלומר דאם לא היתה כולה בפנים הזבח פסול מטעמא דהביאוה וכו' ועם זה יבואו דברי התוס' ורבינו ז"ל יחד ואין בהם חילוק. ולפי הפירוש הראשון שאמרנו שרבינו ז"ל חולק על דברי התוס' ז"ל ואפי' המקשה היה סבור לדעתו דהזבח פסול י"ל דמאי דהקשה לו מבעל מום ולא הקשה לו משום דהא בעינן שיביאוה כולה משום דעדיפא מינה פריך ולפי האמת נייד משחיטה לקבלה משום קושיא דהא בעינן שיביאוה כולה כדכתיבנא:

הלכה טו

חותך הבשר כו'. מה שהקשה הר"א ז"ל בהשגות מסוגיא דפרק כיצד צולין דהוי בעיא דלא איפשיטא לענין טומאה ונקטינן לחומרא, אין זו קושיא על רבינו ז"ל דבהדיא נקיט להיא לקולא שכתב בפרק ח' מהל' אבות הטומאות וז"ל בשר קדש שיצא חוץ למחיצתו הרי הוא ספק אם הוא מטמא את הידים או לא ולפיכך אינו מטמא שספק טומאת הידים טהור כמו שיתבאר ע"כ. וע"כ אני תמיה על הרב בעל כ"מ ז"ל בתירוץ ראשון שרצה להעמיד דרבינו ז"ל נקיט לה לחומרא דבהדיא נקיט לה רבינו ז"ל לקולא בפ' הנזכר כדכתיבנא ורבינא נמי דאמר חבורי אוכלין כמאן דמפרתי דמי משמע לכאורה דרבינו ז"ל פסק דלא כוותיה דבפ"ב מהל' שאר אבות הטומאות כתב רבינו ז"ל גבי בהמה המקשה לילד והוציא העובר את ידו דהיכא דשחטה ואח"כ חתך האבר כטרפה שנשחטה ולרבינא לא בעינן חתיכת האבר דלדידיה חיבורי אוכלין כמאן דמפרתי דמו ולא תני חתיכה דסיפא דמתני' בפרק בהמה המקשה (דף ע"ב) אלא אגב רישא דאמרו שם בגמ' אליביה כשהקשו אליבא דר"מ דאמר מגע נבילה דאמאי טומאת בית הסתרים היא ואמרו במסקנא דלרבינא נקט חתיכה בסיפא אגב רישא ואע"ג דקי"ל כרבנן דהוי מגע טרפה ולא נבילה מ"מ משמע דצ"ל לרבינא דלא בעינן חתיכה בסיפא וא"כ רבינו ז"ל אמאי כתב חתיכה אלא ודאי דלית ליה דרבינא, ואין זה כל כך הכרח דאפשר דכתב משנה כצורתה וכיון דבמתני' תני לה בסיפא אגב רישא כתב כן רבינו ז"ל אגב רישא. אבל יש להכריח עוד כן ממאי דכתב רבינו ז"ל בהל' קרבן פסח פ"ט אבר שיצא מקצתו חותך הבשר ויורד עד שמגיע לעצם וכו' ולרבינא אוקמוה בגמ' דפרק כיצד צולין דלית ביה כזית ולמ"ד כביצה דלית ביה כביצה וכל כי האי נמי היה לו לרבינו ז"ל לפרש ולא פירש אלא כתב משנה כצורתה משמע דלית ליה דרבינא וא"כ נסתלקה השגת הר"א ז"ל משני צדדין דלא קי"ל כרבינא וגם הבעיא דכיצד צולין נקטינן לה לקולא והטעם דלא פסק כרבינא משום דלדידיה צריך לדחוק המשניות דבפרק בהמה המקשה וצ"ל דנקט חתיכה בסיפא אגב רישא ובההיא דפ' כיצד צולין צ"ל דאיירי דלית ביה כזית וכו'. ומה שהשיג עוד הר"א ז"ל על מה שאמר רבינו ז"ל שבשר קדשים קלים שיצא קודם זריקה דאמאי נקט קודם אפילו אחר זריקה פליאה דעת ממני דאדרבה נקט קודם זריקה לרבותא דאע"ג דלא הגיע זמנו לצאת ויצא דלא נפסל וכ"ש אחר זריקה וכי האי גוונא אמרינן בפרק כל התדיר גבי פלוגתא דר"י ור"ל וכן אמרו בפ"ב דזבחים ש"מ בשר שיצא לפני זריקת דמים פסול כלומר משום דהוי לפני זריקה ועדיין לא הגיע זמנו לצאת פסול. ויותר תמהתי על הרב בעל כ"מ ז"ל שכתב דיצא חוץ לחומת ירושלים קאמר רבינו ז"ל

דא"כ איך כשר דמשמע דאפילו הבשר כשר ואינו כן כפי מ"ש רבינו ז"ל בסוף פרק זה דאין הבשר כשר אלא הזבח כשר והזריקה אינה מועלת ליוצא אלא לשרפו אבל לא לאכלו גם מ"ש בתירוץ השני דאפי' את"ל ביוצא חוץ לעזרה קאמר ה"ק אע"ג דדם האיברים לאו דם הוא וכו' איני יודע מה ענין ושייכות יש להא דדם האיברים לענין זה ומ"ש בתירוץ השגת הראב"ד ז"ל פשוט בעיני:

הלכה כ

ותלה המזרק וכו'. בפירוש תלה וקיבל שאמרו בגמ' פירש רבינו ז"ל כן דהיינו שתלה המזרק או הבהמה:

הלכה כא

מין במינו אינו חוצץ וכו'. אע"ג דלישנא בתרא דפרק הוציאו לו פשיטא ליה הא והבעיא הוי אי דרך שירות בכך והיה לו לרבינו ז"ל לכתוב ולהודיענו דדרך שירות בכך שהוא הענין המסופק בלשון אחרון מ"מ לא חשש רבינו ז"ל בכך. וא"ת כיון דרבינו ז"ל פסק דמין במינו אינו חוצץ א"כ מתני' דנתן את המלא בריקן מפרשינן לה כפשטה כמו שהיה סבור הפשטן דהושיב מזרק מלא לתוך מזרק ריקן ולא מפרשינן עירה דם הפר לתוך דם השעיר כדי לערבן יפה דהא לכאורה תירוצא דחיקא הוא וא"כ רבינו ז"ל איך פסק בפ"ב מה' עבודת יוה"כ כי ההוא תירוצא דאמר שם ומחזיר הכל למזרק שהיה בו דם הפר כדי שיתערבו יפה יפה. וי"ל דמ"מ משמע ליה לרבינו דקושטא דמילתא הכי הוי כיון דהמתרץ תירץ כן ולא בדרך דחייה איתמר:

אבל אם עשה כן בקמיצת המנחה וקמץ מתוך הסיב וכו'. רש"י ז"ל לא פירש כן בפ' הוציאו לו (דף נ"ח) אלא כתב שם גבי קומץ דהיינו אחר הקמיצה שנותן הקומץ בכלי אחר ובאותו הכלי נתן הסיב ונתן לתוכו הקומץ ולפירושו הוי ממש כדם שבכלי שהוא מקבל נותן הסיב וכן בקומץ בכלי שהוא נותן בו הקומץ נותן הסיב ומפני שאמרו בדם כשר בקומץ פסול פירש"י ז"ל הענין בחד גוונא ולענין הדין אין ביניהם חילוק:

הלכה כב

כמו שביארנו בקמיצת המנחה ובמליקת העוף וכו'. לא ידעתי היכן ביארו דבשלמא בפי"ג מהל' מעה"ק ביאר קצת גבי קמיצה שכתב שם והכהן מוליכה אצל המזבח דמשמע דהכהן הוא המוליך אבל בפ"ו מהל' הנזכרות לא ראיתי רמז מזה גבי מליקה:

הלכה כג

והולכה שלא ברגל אינה הולכה וכו'. בפ"ק דזבחים (דף ט"ו) בסוגיא דהולכה שלא ברגל מחלוקת ר"ש ורבנן ופירש"י ז"ל שם דלר"י דאמר הולכה שלא ברגל לא שמה

הולכה ליכא למפרך מחטאת העוף דאיכא תרי גווני דמקרו הולכה שלא ברגל, חדא דאין דרכה בכך כלומר שהוא רחוק מן המזבח ובהא קאמר ר"י דאינה הולכה וחדא שדרכה בכך כגון ששחט בצד המזבח ובהא מודה ר"י דשמה הולכה ורבינו ז"ל סתם וכתב דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה ולא חילק משמע דבכל גוונא הוי, ולדבריו י"ל דגרסינן במסקנא אלא בהולכה זוטרתי כ"ע לא פליגי דלא פסלה כלומר הולכה זוטרתי דהיינו שעומד בצד המזבח לא פסלה דלאו שמה הולכה וא"כ לפי גירסא זו אפי' הולכה כי האי לא שמה הולכה ולכך סתם רבינו ז"ל ובחטאת העוף לא משכחת פיסול מחשבה בהולכה אלא מדפריש עד דמטא למזבח וזהו שכתב רבינו ז"ל פי"ג מהלכות אלו דהעוף נפסל בשני דברים במחשבה במליקה ובמצוי הדם:

הלכה כז

שהרי א"א לתקן דבר זה. כתב הרב בעל כ"מ ז"ל דרבינו ז"ל פסק כן משום דר"י קאי כוותיה. ואינו כן דההיא דר"י אינו ענין לכאן דהתם לית הלכתא כוותיה דאמר דהולכה שלא ברגל אינו יכול לחזור לעשותה ברגל ובהא איתותב עולא ולית הלכתא כוותיה וכ"כ רבינו ז"ל בפי"ג מהלכות אלו והרב בעל כ"מ ז"ל בעצמו כתב שם כן אלא הכא הוא ההולכה של פסול שזה א"א לתקן ודברים חלוקים הם:

הלכה לא

נפסל הבשר קודם זריקה וכו'. **ואם זרק הורצה וכו'**. וא"ת בשלמא לקמן גבי נטמא כתב רבינו ז"ל דאם זרק הורצה דציץ מרצה על הטומאה אבל הכא אין הציץ מרצה על היוצא, כבר הקשו התוס' ז"ל כן בפ' כל שעה (דף ל"ד) ותירצו דר' יהושע סבר דזריקה מועלת ליוצא כר"ע להוציאו מידי מעילה וכ"ש להרצאה ועיין שם וגם רש"י ז"ל עמד על זה שם:

הלכה לב

בשר קדשים קלים וכו'. כל מה שיש לדקדק כאן כתבתי בפרק ז' מה' מעשה הקרבנות:

הלכה לג

וכן אימורי קדשי קלים וכו'. בפרק כל התדיר אמר רב פפא גבי פלוגתא דר"א ור"ע דלא פליגי בהדר עיילינהו אלא באיתנהו אבראי והלכה כר"ע וכתב הרב בעל כ"מ ז"ל דאע"ג דמשמע לכאורה דר"פ בדרך דחייה אמר כן מ"מ מדאקשינן והא ר"פ הוא דאמר וכו' משמע דקושטא דמילתא הוי ובס"פ י"ז מהלכות אלו פסק רבינו ז"ל דשתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה הזריקה מועלת ליוצא אע"פ שהן בחוץ וכתב שם הרב בעל כ"מ ז"ל דאע"ג דבפ' התכלת (דף מ"ז) אמר רב פפא דבאיתנהו אבראי כ"ע לא פליגי סובר רבינו

ז"ל דר"פ אמר כן בדרך דחייה וקשה על מ"ש שם עם מ"ש כאן דאי ר"פ אמר כן גבי שתי הלחם בדרך דחייה איך מקשה בפרק התדיר מההיא דר"פ להא דאמר ר"פ גבי אימורין הא התם דרך דחייה הוא וכמ"ש הוא עצמו ז"ל כאן דאם היה בדרך דחייה אין מקום להקשות מר"פ מדידיה אדידיה. לכך נ"ל טעמו של רבינו ז"ל שם משום דבפרק התכלת הקשו על ר"פ דא"א לומר כדברי ר"פ מכח הא דרב גידל דאמר זריקת פיגול אינו מביא לידי מעילה ואינו מוציא מידי מעילה ורבינו ז"ל פסק כרב גידל בפ"ג מה' מעילה וכמו שהאריך הרב בעל כ"מ ז"ל לתת טעם לדבריו דאע"ג דאמרו בפרק התכלת לאו איתותב רב גידל לא קי"ל הכי א"כ ע"כ ודאי גבי שתי הלחם בדאיתנהו אבראי פליגי דאי בדהדר עיילינהו ור"ע כר' אלעזר דאמר זביחה לא מקדשה א"כ לא מקדשה זריקת פגול לרב גידל כדאמרו בפרק התכלת וא"כ כיון דבההיא דשתי הלחם פליגי בדאיתנהו אבראי ואפ"ה אמר ר"ע הזריקה מועלת כ"ש הכא גבי אימורין דגופא דזביחה הוא כדאמרו בפ' כל התדיר וא"כ מש"ה פסק רבינו ז"ל הכא דאפילו איתנהו אבראי זריקה מועלת. ועל מ"ש שם הר"י קורקוס ז"ל בפ"ג מהל' מעילה דרבינו ז"ל פסק כרב גידל בחדא דהיינו שזריקת פיגול אינה מביאה אבל באידך דזריקת פיגול אינה מוציאה לא פסק כוותיה דבהא דוקא איתותב וכ"נ מדברי רש"י ז"ל בפ"ק דמעילה (דף ו') שכתב שם כל לאתויי וכו' כל לאפוקי וכו' כגון זריקת פיגול מפקא מידי מעילה והיינו דאמרינן במס' מנחות הא איתותב רב גידל וכו' ע"ש, אלא שקשה לי דסוגיא דמנחות בפ' התכלת איירי לענין זריקת פיגול דמקדשה וקאמר התם דלא מקדשה דהוי כי הא דרב גידל ומשמע דלא דמי אלא למאי דקאמר רב גידל דאינה מביאה ועל דא קאמר ולאו איתותב רב גידל משמע דתיובתא הוי לענין ההבאה וצ"ע ושם אבאר בהלכות מעילה בעז"ה:

הלכה לד

כל הזבחים של יחיד וכו'. פסק כר' יהושע לגבי דר"א דאיפליגו בפ' כיצד צולין ומה שקשה על זה עיין בפ"ו מהלכות מעשה הקרבנות. ועדיין הוקשה לי כאן דבפרק כיצד צולין (דף ע"ח) אמרו ולר' יוסי מזכי שטרא לבי תרי הוא דתניא אמר ר' יוסי רואה אני את דברי ר' אליעזר בזבחים ודברי ר' יהושע בזבחים ודברי ר"א במנחות ודברי ר' יהושע במנחות דברי ר"א בזבחים וכו' ותירצו מסתברא קאמר כי קאי בזבחים אמר כי היכי דפליגי בזבחים פליגי נמי במנחות כי קאי במנחות אמר מסתברא כי היכי דפליגי במנחות פליגי נמי בזבחים והקשו התינח כי קאי בזבחים אמר מסתברא כי היכי דפליגי וכו' אלא כי קאי במנחות אמר כי היכי דפליגי במנחות וכו' והא עיקר קראי בזבחים כתיבי ואמרו אלא ל"ק וכו' ואסיקו במסקנא דה"ק רואה אני דברי ר' יהושע לכתחילה

ודברי ר' אליעזר בדיעבד והיינו באבוד ושרוף דבדיעבד מהני ומשמע דבין בזבחים בין במנחות ואין חילוק ביניהם על כן יש לתמוה על רבינו ז"ל שכתב לקמן בפי"ג מהלכות אלו קמץ את המנחה ואח"כ נטמאו שיריה כולן או נשרפו או יצאו חוץ לעזרה או אבדו לא יקטיר הקומץ ואם הקטיר הורצה ע"כ נראה דפסק שם כר' יוסי דבדיעבד מהני ולהכי כתב שם הורצה וא"כ גם כאן בזבחים היה לו לומר דהיכא דאבדו או נשרפו דאם הקטיר הורצה ואיך כתב כאן דהיכא דנשאר פחות מכזית אם זרק לא הורצה ועוד אפי' בנטמאו כולן קשה לי שם על רבינו ז"ל דכיון דהוא סובר דאין הציץ מרצה על אכילות כמו שנבאר בהל' הוי כאילו אבדו כולן והרב בעל כ"מ כתב שם שמה שכתב רבינו ז"ל הוא תוספתא בפ"ד דמנחות ואני לא ראיתי שהזכירו בתוספתא אלא נטמאו ויצאו חוץ לעזרה אבל לא אבדו או נשרפו ומדהזכיר רבינו ז"ל כן משמע דדעתו לפסוק כר' יוסי דהכריע כר"א בדיעבד דאי כר' יהושע אפילו בדיעבד לא מהני וכיון דפוסק כר"י היה לו לפסוק ג"כ בזבחים כן. ואין לומר דהתם ט"ס הוא וצריך לגרוס שם בדברי רבינו ז"ל ואם הקטיר לא הורצה דא"כ קשה יצאו חוץ לקלעים אמאי לא הורצה הא אמרינן כאן דהורצה לכך. נראה דרבינו ז"ל הוקשה לו בדברי המתרץ דלמה אמר ר' יוסי תרי רואה אני חד דזבחים וחד דמנחות בחד לחודיה סגי ולכך הוצרך לפרש הגמ' כשתירץ כן במסקנא לא הוי אלא לפרש רואה אני שאמר ר"י גבי מנחות אבל רואה אני הראשון שאמר גבי זבחים הוא כדאמרינן מעיקרא דקאי בזבחים ואמר כי היכי דאמרי' דפליג בזבחים ה"נ אני אומר דפליג במנחות וז"א ראשונה רואה אני דברי ר' יהושע בזבחים ודברי ר"א במנחות ועל זה קאי מ"ש בגמרא קאי בזבחים אמר מסתברא כי היכי דפליגי בזבחים וכו' כלומר דהגמ' מפרש תחלה לשון רואה אני שאמר ר' יוסי גבי זבחים תחלה ואח"כ פירש רואה אני דמנחות שאמר אחרונה וכמו שאמר אחרי כן קאי במנחות וכו' ואע"ג דלכאורה מפשטא דשמעתא משמע דבתחלה מפרש הגמ' רואה אני דקאמר גבי מנחות ועל זה אמר קאי בזבחים כלומר כשהיה עומד בזבחים היה אומר רואה אני שמחלוקת זה הוא במנחות וכשהיה עומד במנחות היה אומר רואה אני שמחלוקת זה הוא גבי זבחים והוא פי' הרואה אני שאמר ר' יוסי גבי זבחים דלשון הברייתא מתיישב לפי פירוש זה יותר מ"מ רבינו ז"ל מפרש כמו שפירשתי ראשונה משום דלפי מה שפירשתי הגמרא מפרש הראשון תחלה ואח"כ האחרון כפי הסדר ולפ"ז לא הוקשה לו לגמ' אלא מן הרואה אני דמנחות דא"ר יהושע אבל רואה אני דזבחים פירשו כבראשונה שר"ל כי היכי דפליג בזבחים פליג במנחות ומ"ש הגמ' אלא לא הדר אלא ממאי דפירש בלשון רואה אני בתרא דגבי מנחות ולא ממה שפירש בלשון רואה אני קמא דגבי זבחים דא"כ תרי רואה

אני למה לי וכמו שהקשיתי אלא רואה אני קמא כדקאי קאי והגמ' מפרש רואה אני בתרא דפירושו דבאבוד ושרוף אית ליה לר' יוסי גבי מנחות דמהני בדיעבד כרבי אליעזר ומיקל טפי במנחות מבזבחים דעיקר קרא בזבחים כתיב ולהכי כתב רבינו ז"ל גבי מנחות דאבוד ושרוף מהני משא"כ בזבחים וכמ"ש כאן:

וכל קרבנות הציבור וכו'. קשה דבמה שתירצו בגמ' בפ' כיצד צולין לא קשיא כאן ביחיד כאן בציבור פירש רש"י ז"ל דטעמא משום דטומאה הותרה בציבור ולכך בציבור יזרוק לכתחילה ובתוס' ז"ל פירש דטעמא משום דהציץ מרצה על אכילות וביחיד לכתחילה לא יזרוק מדרבנן ורבינו ז"ל כתב בפ"ד מהלכות ביאת מקדש וכן הציץ מרצה וכו' אבל אינו מרצה על טומאת הנאכלין ועל טומאת האדם שנטמא בטומאה ידועה אלא א"כ היתה הטומאה הדחויה בציבור שהציץ מרצה עליה ע"כ. וא"כ כיון דאית ליה דאין ציץ מרצה על אכילות וטומאה דחויה היא בציבור א"כ אמאי כתב כאן דבציבור יקרבו לכתחילה דליכא שום חד מטעמי שפירש רש"י והתוס' ז"ל. וי"ל דמ"ש רבינו ז"ל בהל' ביאת מקדש אלא א"כ היתה הטומאה הדחויה בציבור אתרי דינים שהזכיר קודם קאי וה"ק דכשהיא טומאת ציבור הציץ מרצה אפילו על האדם שנטמא וכן על האכילות וא"כ טעמא דציבור דזורק את הדם לכתחילה הוא משום דהציץ מרצה על אכילות של ציבור אע"פ שאין מרצה על אכילות דקרבן יחיד. וא"ת א"כ היכי אמרינן התם מתני' דלא כר' יוסי משום דאמר אין הציץ מרצה על אכילות נימא דכי קאמר ר' יוסי הייינו ביחיד אבל בציבור הציץ מרצה על אכילות. וי"ל דכיון דר' יוסי קאמר סתמא אין הציץ מרצה על אכילות משמע בין בציבור בין ביחיד אבל ר' יהושע לא אמר לשון זה בהדיא אלא מפקינן מכללא דאית ליה הכי כדאמרינן בסוגיא דהתם. וממ"ש דרש"י ז"ל פירש דטעמא משום דטומאה הותרה בציבור יתבאר לך דהרב בעל כסף משנה ז"ל שהעתיק בלשון רש"י ז"ל דטומאה דחויה היא טעות סופר וצ"ל דטומאה הותרה בציבור:

הלכה לו

וכל דם קדשים אינו מקבל וכו'. קשה דרבינו ז"ל כתב בפרק עשירי מהל' טומאת אוכלין וז"ל משקה בית המטבחיים שבעזרה והוא דם הקדשים והמים שמשתמשים בהם שם טהורים לעולם ואינם מתטמאין ולא מכשירין ודבר זה הלכה מפי הקבלה וכו' משמע דפסק כרב דאמר בפ"ק דפסחים (דף ט"ז) דמשקה בית מטבחייא דכן ממש ואפי' טומאת עצמן אין להם וא"כ ע"כ משמע מהתם דאית ליה טומאת משקין דרבנן וכי גזרי רבנן במשקה דעלמא אבל במשקה בית מטבחייא אוקמוה אדין תורה ולכך אינם מטמאין ואינם מכשירין וא"כ איך כתב רבינו ז"ל דטעמא דדם הקדשים אינו

מקבל טומאה משום דאמרה תורה דאינו מכשיר דמשמע דבכל דם אחר דמכשיר הוא מקבל טומאה מן התורה דאינו כן אליבא דרב דפסק רבינו ז"ל כוותיה אלא מן התורה אין טומאה למשקין כל עיקר. ותו קשיא שם בגמ' אמרו אליבא דרב דאיכא תרי קראי להכשיר מים חד לתלושין וחד למחוברים והקשו דאיך אפשר דמים תלושים מכשירין מן התורה דהא אמר ר' יוסי בר חנינא דמשקה בית מטבחייא לא דיין שהן דכן אלא שאין מכשירין וכיון שאין מכשירין ודאי דאין למים תלושים הכשר מן התורה דאם היה להם הכשר לתלושין מן התורה היכי אתו רבנן ושקלוה ממשקה בית מטבחייא ותירצו תרגמא על דם דדוקא על דם אמרו שאינו מכשיר אבל מים מכשירין וא"כ רבינו ז"ל דפסק כרב איך כתב שם דהדם והמים אינם מכשירין. ועוד קשה דכתב שם דדבר זה הלכה מפי הקבלה ומשמע דהיינו כר"פ דאמר בפ"ק דפסחים (דף ט"ז) אמר ר"פ אפי' למ"ד טומאת משקין דאורייתא משקה בית מטבחייא הלכתא גמירי לה והקשו שם על ר"פ ואסיק בקשיא וכיון דכן אמאי פסק רבינו ז"ל כן. ונראה דרבינו ז"ל פסק דטומאת משקין מדאורייתא מפני שראה שם כמה תנאי דאית להו הכי ר' יוסי דאמר טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ור"מ ג"כ אית ליה דטומאת עצמן היא דאורייתא וא"כ משמע דכולהו סברי דטומאת משקין מדאורייתא זולת ר' אליעזר דאית ליה התם אין טומאה למשקין כל עיקר ולכך פסק רבינו ז"ל כן ופסק ג"כ כרב דאמר דכן ממש להסכים בין ב' הפסקים צ"ל כר"פ דאע"ג דטומאת משקין דאורייתא מ"מ משקה בית מטבחייא דכן ממש דהלכתא גמירי לה ולא כדאמר שם דקא סבר רב דטומאת משקין דרבנן דא"כ אתי רב דלא כהלכתא דרוב התנאים סברי דהוה דאורייתא כדכתיבנא ואע"ג דאסיק רב פפא בקשיא לא אסיק בתיובתא ולית לן בה. וסובר רבינו ז"ל דלענין דם קדשים דאינו מקבל טומאה לא היה צריך בזה הלכה דאע"ג דטומאת משקין דאורייתא מ"מ דם קדשים כיון דרחמנא מעטיה מהכשר ה"ה מקבלה וכן כתב בריש הל' טומאת אוכלים דכל מי פירות זולת משקים הנזכרים כדרך שאין מכשירין אין מקבלין טומאה דאית ליה לרבינו ז"ל דכיון דאין שם הכשר אין שם קבלת טומאה ולא באה ההלכה אלא לענין המים של בית המטבחים דהיה אסור מן התורה והלכתא גמירא לה שהוא טהור. ועם זה באו דברי רבינו ז"ל על נכון במה שנתן טעם לדם קדשים שאינו מקבל מפני שאינו מכשיר. ומה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל ממתני' דפרק כיצד צולין דקתני הציץ מרצה ומשמע דהוי טומאת דם מן התורה תמהני עליו מי אלימא מברייתא דעל מה הציץ מרצה על וכו' שתירצו שם מרבנן ואע"ג דהזכירו שם הרצאת הציץ:

פרק ב

הלכה א

שנאמר ודם זבחיך ישפך וכו'. מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא נראה דאתיא דלא כב"ה ע"ש בתוספות דשם אמרו דאתיא אפילו כב"ה וכמו שהאריכו בר"פ ב"ש אבל מ"מ אי אפשר לומר כן בדברי רבינו ז"ל אלא דמחטאת יליף דהא איצטריך קרא לדעתו ז"ל לומר דכל הניתנין בשפיכה שנתנן בזריקה יצא אלא דרכו לסמוך הדבר אפסוק היותר פשוט כמ"ש הרב בעל כ"מ ז"ל. ומ"ש לדחות קושיא שניה וז"ל מיהו בהא איכא למימר וכו' לא ידעתי מה מקום לתירוץ זה שהיה סבור לומר ולקושיתו עם קושיית אחרות שהוקשה אצלי הארכתי בפ"ה מהלכות מעשה הקרבנות ע"ש:

הלכה ג

שהרי הכתוב הקפיד על מנין וכו'. קשה דלא אמרו טעם זה בפ' ב"ש (דף ל"ט) אלא משום דכפילן וכתיבן וכו' ורבינו ז"ל הניח הטעם האמור בגמ' ולא ידעתי למה:

הלכה י

אבל אם קבל הכשר ונתן לפסול וכו'. קשה דאמאי נקט קבל הכשר ולא אמר דהפסול קבל וזרק ועוד פסול מאי איריא שלא במקומו אפי' במקומו נמי הרי כתב רבינו ז"ל לעיל דאין פסול עושה שירים מיהו לזה תירצו התוס' ז"ל פ"ב דזבחים (דף כ"ו) דאיירי אפילו בטמא דעושה שירים כשזרק במקומו הכא דלא הוי מקומו ממש אינו עושה שירים ועם זה נוכל לומר דהא דנקט רבינו ז"ל קבל הכשר לרבותא נקטיה דאע"ג דטמא עושה שירים ואיכא כאן קבלת כשר מ"מ כיון דהזריקה היא שלא במקומה אינו עושה שירים וכ"ש היכא דהקבלה בפיסול והזריקה שלא במקומו דאיכא תרתי לריעותא:

הלכה יא

נתערבו הניתנין מתנה אחת בניתנין מתן ב' שהם ד' וכו'. מ"ש רבינו ז"ל ג"כ לעיל וכן הניתן מתן ד' במתן ד' ע"כ איירי ג"כ דנתערבו מתן ב' שהם ד' במתן ב' שהם ד' וכדכתב רש"י ז"ל בפרק התערובות בפירוש המשנה דם עולה בדם שלמים או בדם אשם דאי מתן ד' ממש ליכא אלא חטאות דוקא וא"כ קשה על רבינו ז"ל דכתב כאן בניתנין מתן ב' שהן ד' דמשמע דלעיל איירי במתן ד' ממש, וי"ל דאפשר דלעיל איירי במתן ד' ממש כגון נתערבו חטאות בהדדי כגון שאכל חלב וחלל שבת והביא ב' חטאות ונתערבו דמן:

הלכה יב

נתן למעלה ושאל כו'. תימה דבפרק התערובות (דף פ"א) הקשו למ"ד דעוף חטאת ועולה ישפך לאמה משום דמקום עולה לאו מקום שירים מברייתא דקאמרה נתן למעלה אלו ואלו מודים שיחזור ויתן למטה ואלו ואלו עולין לו מאי לאו דאיערוב חטאת ועולה וכיון דיהיב ליה למעלה הוו להו שירים וקתני אלו ואלו עלו לו כלומר דכיון דזרק למעלה הוי מה שנשאר שיירי חטאת ועולה ואמר דלכתחילה יזרוק למטה וא"כ קשה למ"ד מקום עולה לאו מקום שירים והוצרך לתרץ דאיערוב חטאת החיצונה בשירים וכו' וא"כ רבינו ז"ל דפסק דמקום עולה לאו מקום שירים שכ"כ לעיל אפילו נתערבו שיירי חטאת וכו' איך כתב כאן דיתן למטה דהיינו קושיא דפריך בגמ' דהם דברים סותרים דלפ"ז משמע דמקום עולה מקום שירים וצ"ע:

הלכה יג

אם נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים וכו'. וא"ת למה לי חזר ונתן בפנים בלא"ה כשר במה שנתן בחוץ דהא כתב רבינו ז"ל לעיל דאם הניתנין בפנים נתנו בחוץ יצא, וי"ל דהתוס' ז"ל תירצו קושיא זו במשנה שם (דף פ"א) וז"ל וכגון דיהיב דמים הפנימיים בחוץ לשום מים דאי לא"ה היאך חוזר ונותן בפנים הלא נתכפר לשמואל וכו':

שנאמר כל חטאת אשר יובא מדמה וכו'. מה שקשה על זה כתבתי בפי"א מהלכות מעשה הקרבנות:

אבל אם הכניס וכו'. בגמרא אמרו שם אלא אמר רבא כל מידי דחשיב עליה לפני ולפנים לא מיפסיל בהיכל ופירש"י ז"ל אלא אמר רבא לעולם דעייל דרך פתחים ואשמעינן קרא דהיכא דחשיב עליה מתחילתו להכניסו לפנים ותחילת הבאתו להיכל ע"מ פנים הוא לא מיפסיל עד דמטי לפנים ואם החזירו לחוץ כשר ע"כ. ולא ידעתי למה לא הזכיר זה רבינו ז"ל:

הלכה יד

והוציאן חוץ להיכל וכו'. קשה דלא היה לו לרבינו ז"ל לכתוב חוץ להיכל אלא למזבח הזהב דהיינו תוך ההיכל והבעיא דבעו בגמ' הוא משום דרחמנא שויה ב' מקומות וקרי ליה יציאה דכתיב ויצא אל המזבח אבל יצא מן ההיכל ממש לחוץ הא לא מבעיא ליה דודאי ב' מקומות הם וא"כ אמאי לא כתב רבינו ז"ל הוציאו למזבח דהיינו עיקר הבעיא דבמ"ש חוץ להיכל ליכא בעיא וגם קשה על הר"י קורקוס ז"ל שכתב שרבינו ז"ל סובר דנפשטה בעיין משום מה דאמרו בפרק טבול יום שמא בחוץ היתה וקודש היינו

היכל משמע שכל שיצאה מן ההיכל נפסלה דנהי דכשיצא מן ההיכל נפסלה אבל מנ"ל דכשיצא למזבח דהיינו תוך ההיכל דנפסלה דהיינו עיקר הבעיא וצ"ע:

הלכה טז

אם הכניסו בשוגג ה"ז כשר וכו'. כתב הרב בעל כ"מ ז"ל שתירץ הר"י קורקוס ז"ל דמשום דאמרו בפ' כל הפסולין (דף ל"ו) תרי תנאי ואליבא דר' יהודה דמשמע כלומר דברייתא דמוכח דפליג בכיפר וכמו שהוכיחו בס"פ המזבח מקדש מברייתא דואת פר החטאת וכו' דמשום דר' יהודה לא דריש שם לכפר משמע דאיצטריך ליה לג"ש וא"כ על כרחין אית ליה כפר דוקא פליג אמתני' דפ' התערובות דמייתי התם דלית ליה לר' יהודה שלישי במחשבה הכנסה נמי פסול א"כ ע"כ אית ליה להוא תנא אליבא דר' יהודה דלא בעינן כפר דאל"כ השתא התם עיולי עייליה אי כפר אין אי לא כפר לא הכא דחשיב וכו' וכדפריך התם א"כ כיון דאית ליה להוא תנא דר' יהודה אמרה למילתיה בלא כפר פסק רבינו ז"ל כותיה קשה טובא דממ"נ יליף ר' יהודה ג"ש דר"א לומר דאיירי בלא כפר או ג"ש דר"ש לומר דאיירי בכפר אי יליף ג"ש דר"א א"כ מנא ליה דבשוגג היכא דכפר פסול ואי יליף דר"ש דאיירי בכפר א"כ מנא ליה דבמזיד בלא כפר חייב וכ"ת יליף ג"ש דר"ש לענין שוגג דוקא ולא לענין מזיד קשה דמנא ליה לחלק ועוד היכי אמרינן בפ' כל הפסולין תרי תנאי ואליבא דר' יהודה אמאי אמרינן הוו תרי תנאי הא תנאי דסוף פרק המזבח דאיירי ר' יהודה דכפר לא מוכחינן מיניה הכי אלא משום דאייתר ליה לכפר וע"כ לג"ש הוא דאתא וכיון דאפי' מאן דפליג עליה דהיינו ההוא דפרק כל הפסולין יליף ג"ש לענין דבעינן כפר לשוגג נימא דהך תנא נמי אית ליה הכי ולא יליף לה אלא לענין שוגג וליכא פלוגתא בין הני תנאי ואמאי אמרינן תרי תנאי ואליבא דר' יהודה. וי"ל דודאי דר' יהודה כר' אליעזר אית ליה להוא תנא דפרק כל הפסולין דאי כר"ש דיליף ג"ש לענין כפר אפילו מזיד נמי בעינן כפר דעיקר ג"ש למזיד הוא דעיקר קרא דאשר הובא את דמם לכפר במזיד איירי וא"כ ע"כ תנא דכל הפסולין יליף ג"ש דר"ש אליבא דרבי יהודה ופליג אתנא דס"פ מזבח מקדש דיליף אליבא דר' יהודה ג"ש לענין כפר אלא דאית ליה לתנא דפרק כל הפסולין דיליף ג"ש דר' אליעזר לענין לא כפר ולדידיה בלא ג"ש הוה מוקמינן קרא בכפר דלכפר משמע כיפר ואתא ג"ש דאדם ומפיק קרא מפשטיה ומוקי לה בלא כיפר ואית ליה לר' יהודה דמקיימינן פשטיה דקרא ומקיימינן ג"ש ופשטיה דקרא דאיירי בכיפר דוקא איירי בשוגג וג"ש דילפינן מאדם דלא כיפר איירי במזיד. זה נראה ליישב דברי רבינו ז"ל ע"פ מ"ש הר"י קורקוס ז"ל:

הלכה יז

אשר יובא מדמה ולא בשר חטאת וכו'. בפרק התערובות (דף פ"ב) ברייתא דרבי יוסי הגלילי במה שאמרו שם הרי אמרו מדמה ולא בשרה פירש רש"י ז"ל דתרי דמה כתיב אשר לא הובא מדמה והן לא הובא את דמה ע"כ, ורבינו מפיק תרי דרשות מחד מדמה שכתב כאן ולא בשרה ולעיל כתב מדמה ולא מקצת דמה משום דמשמע ליה דכולהו ממשמעות נפקי ודלא כרש"י ז"ל ולשון הגמרא מסייעו שבשני הדרשות הביאו שם בברייתא לשון מדמה ולדברי רש"י ז"ל היה להם להזכיר בשניה דמה ולא מדמה:

הלכה כב

אומדין אותו אילו היה מים וכו'. בפרק התערובות (דף ע"ח) הקשו על ריש לקיש דאמר דבמין בשאינו מינו בטעמא מין במינו ברובא ונשער מין במינו במין בשאין מינו דתנן נתערב ביין רואין אותו כאילו הוא מים כו' ותירצו תנאי היא דתניא כלי שיש בו יין לבן וחלב והטבילו הולכין אחר הרוב ר"י אומר וכו' ריש לקיש כרבנן ומתני' דרואין אותו כאילו הוא מים כר"י וחזרו והקשו מברייתא דאמרה כלי שהוא מלא רוקין וכו' מלא מי חטאת עד שירבו המים על מי חטאת מאן שמעת ליה דאית ליה רואין ר"י וקתני דסגי ליה ברובא ותירץ רבא במסקנא דהאי דקאמר ר"י דמי חטאת ברובא כגון שהיה הכלי טמא מדרבנן לבד שתוכו טהור וגבו טמא. ורבינו ז"ל במ"ש כאן מתני' דרואין אותו כאילו הוא מים משמע דפסק כר"י דמתניתין כוותיה אתיא ותימה דבהל' מקואות פ"ג כתב היה בו מי חטאת אם היה רוב הכלי פנוי כדי שירבו מי מקוה על מי חטאת שבתוכו הרי זה טהור וכו' הרי דפסק שם כרבנן דאזלי בתר הרוב דלר"י דלא אזלינן בתר רובא במי חטאת אלא בכלי טמא מדרבנן ולא בכלי שהוא טמא מן התורה כדמוכח מסוגיא דפרק התערובות שהבאתי ותו קשה שם מדידיה אדידיה שכתב שם כלי שתוכו טהור וגבו טמא והיה מלא יין לבן או חלב והטבילו הולכין אחר הרוב וכו' מפני שטומאתו מדבריהם משמע דדוקא היכא דטומאתו מדבריהם אזלינן בתר רובא והיינו כר"י וא"כ למה גבי מי חטאת כתב דאזלינן בתר רובא אפילו שהוא טמא מדאורייתא גם על הר"א ז"ל שהשיג שם עליו כן קשה דלדעתו של הר"א ז"ל לפסוק שם כרבנן א"כ למה לא השיג כאן על רבינו ז"ל דפסק כאן כי מתני' דרואין דהיינו כר"י דלרבנן אזלינן בתר רובא כדמוכח בסוגיא שהבאתי ומדלא השיגו כאן משמע דהודה לו וא"כ כיון דהוא פסק כאן כר"י איך השיג על רבינו ז"ל דלדעת רבנן אינו כן דאין לו לפסוק כרבנן כיון דפסק כן כמתני' דרואין. ולתרץ דברי רבינו ז"ל יש לי לומר דלרבינו ז"ל הוקשה בדברי הגמרא שהקשה לר"ל דאמר דמין במינו ברובא ממתניתין דרואין

דלטעמיה קשו מתניתין אהדדי הך מתני' דרואין עם מתניתין דסוף מקואות דקאמרה גבי מי חטאת דאזלינן בתר רובא דברייתא בכל מה שהביא שם דאמרה מלא מי חטאת עד שירבו המים על מי חטאת מתני' היא בסוף מקוואות דאמרה הכי וא"כ היכי קאמר הכא רואין דהא המקשה לא היה סבור פלוגתא דתנאי כי היכי דלוקמה ההיא מתני' כרבנן ומתני' דרואין כר"י דא"כ לא היה מקשה כלל לריש לקיש אלא המתרץ חידש לו דאיכא פלוגתא בהכי וכמו שאמר תנאי היא אלא ודאי ע"כ דיש לחלק בין מי חטאת לשאר דברים דמי חטאת היה ראוי שיועיל טבילה להם וכמו שמועיל השקה למים טמאים עם הכלי במקוה אלא משום חומרא דהקדש לא מועיל להו השקה וכמ"ש התוס' ז"ל ולכך לא החמירו שם כ"כ לומר רואין אלא ברובא סגי אבל בשאר איסורין אמרינן אפי' במין במינו רואין וכד מקשה גמרא ממי חטאת בתר הכי לא גריס רבינו ז"ל כגירסת רש"י ז"ל אלא כגירסת התוס' ז"ל ופריך אמתני' דקאמר ר"י דאין דם מבטל דם משום דבמינו לא בטיל דהרי מי חטאת שהם מינו ובטלי ברובא וכ"ת שאני מי חטאת דאין איסורן חמור כדכתיבנא מ"מ די שנאמר כן היכא דבעלמא מהני ביטול דמקלינן בביטול דמי חטאת טפי מבעלמא דבעלמא אמרינן רואין ובמי חטאת בטלינן ליה ברוב אבל אי בעלמא לא מהני ביטול כלל אין ראוי להקל כ"כ במי חטאת ולומר דבטלינן להו ברוב אע"ג דבעלמא מין במינו לא בטיל כלל ולהכי פריך מדר' יהודה אדר' יהודה ותירץ רבא דאי בטיל הוי משום דטומאתו הוי מדרבנן וכו' ורבינו ז"ל פסק כר"י ופסק כאן כמתניתין דרואין ובמי חטאת פסק דברוב בטיל דיש לחלק בין מי חטאת לשאר איסורין כדמשמע מהסוגיא שהבאתי דלא הוה קשה ליה למקשה משניות אהדדי ומ"מ לא פסק רבינו ז"ל כר' יהודה בהא דאמר אין דם מבטל דם דבשלמא באידך פסק רבינו כוותיה משום דסתמא דמתני' דרואין סתם הכי אבל בהא דאין דם מבטל דם לא פסק כוותיה וכיון שכן גבי מי חטאת אית ליה דבטיל ברובא אע"ג דהוי מין במינו ומ"מ יליף רבינו ז"ל מדקאמר ר' יהודה גבי מי חטאת דהיכא דהוי טומאתו מדבריהם בטיל ברוב גבי יין לבן לדידן ליהוי דינא הכי דבטיל ברוב היכא דטומאתו מדבריהם וכתב רבינו ז"ל הדין שאמר ר' יהודה לפי סברתו גבי מי חטאת לדידן גבי יין לבן. זה נ"ל ליישב דעת רבינו ז"ל. וא"ת איך כתב רבינו ז"ל בהל' מ"א בפט"ו דמין במינו בטיל ברוב מן התורה ואמאי לא אמרינן התם רואין כבר הקשו התוס' כן ותירצו דא"א לברר טעם בזה אלא היכא דאיתמר איתמר היכא דלא איתמר לא איתמר זה דרכו של רבינו ז"ל. אבל מ"מ קשה על הר"א ז"ל דנראה דפסק שם כרבנן איך לא השיג כאן על רבינו ז"ל אלא הודה לו וכמו שהקשיתי למעלה:

הלכה כג

וכל אותן הזבחים פסולים וכו'. מ"ש הרב בכ"מ ז"ל שהוא פשוט לע"ד אינו פשוט כל כך דאין ראוי לפסול הזבחים מספק כיון דקרבו כל הכוסות חוץ מאחד דילמא הנשאר הוא הפסול והכשרים נקרבו וכיון שכן אין ראוי להביא זבח אחר על הספק דדילמא הראשונים כשרים ומדקאמר רבינו ז"ל הזבחים פסולים משמע דיביא זבחים אחרים והראשונים לא עלו כלל:

הלכה כד

האמורין וכו'. בפ' הקומץ (דף כ"ו) איפליגו רבנן ור"ש במתני' היכא דהקטיר הקומץ בלא כלי שרת דר"ש מכשיר ורבנן פסלי ובסברא דר"ש פליגי אמוראי חד אמר דבעינן לר"ש עבודה בימין ולר' ינאי כיון שקמצו בכלי שרת מעלהו ומקטירו והקשו בגמ' למ"ד דבעי ימין מברייתא דאמרה הקטר חלבים ואיברים שהעלן בין ביד בין בכלי בין בימין וכו' ותירצו לצדדין קתני ביד בימין בכלי בין בימין בין בשמאל. עוד אמר שם רב נחמן אליבא דר"ש מודה דבעינן שיקמוץ מתוך כלי שרת ואח"כ יתן לכלי שרת אחר אלא שאחרי כן אחר שנתנו לכלי שרת בהא קאמר ר"ש דלהקטרה לא בעינן כלי שרת אלא אפילו בידו ולרבנן בעינן כלי שרת והקשו שם מברייתא לר"נ ואתותב אלמא לר"ש לא בעינן שיתנו אח"כ לכלי שרת. עוד הביאו שם ברייתא דאמרה וחכ"א קומץ טעון כלי שרת כיצד קמצו מכלי שרת וכו' ומשמע מברייתא זו דלרבנן בעינן הקטרה ג"כ מכ"ש וא"כ קשה על רבינו ז"ל שכתב שאם העלהו ביד כשר וכ"ת דרבנן לא קאמרי אלא לכתחילה אבל רבינו ז"ל כתב דבדיעבד כשר קשה דמנא ליה לרבינו ז"ל כך ועוד דא"כ מאי פריך בגמרא לר' יהודה בריה דרבי חייא מברייתא דהקטר חלבים ואיברים וכו' שהעלן ביד נימא דברייתא אתיא כרבנן אבל לר"ש בעינן ימין דוקא דבשלמא בפשטא דשמעתתא ליכא קושיא כדפירש רש"י דע"כ ברייתא רבי היא מדמכשיר שלא בכלי שרת אבל לרבינו ז"ל דבדיעבד כשר לימא דברייתא רבנן והשמיענו הברייתא דבדיעבד כשר וכ"ת דברייתא משמע שאפילו שהעלן ביד אחר שקמצו כשר ולא בעי כלי שני להקדיש הקומץ וא"כ ע"כ ר"ש היא דלרבנן ע"כ בעינן שני להקדיש עדיין קשה דלרב נחמן דאמר דלר"ש נמי בעינן קידוש בכלי שני שהקדיש הקומץ א"כ לדידיה הא ברייתא לא איירי אלא אחר שנתקדש הקומץ בכלי שני דאז אם העלוהו ביד כשר אבל קודם קידוש כלי שני לא וא"כ כי היכי דמתיישבא ברייתא לרב נחמן יתרץ אותה רבי יהודה בריה דרב חייא ואמאי הוצרך לומר לצדדין קתני וכ"ת הא איתותב רב נחמן מ"מ לא איתותב אלא מכח ברייתא אחריתי אבל מהא לא איתותב משמע דמתיישבא שפיר אליביה. וי"ל

דהוא הדין דהוה מצי לאותובי ליה נמי מהך דהקומץ שהעלן ביד משמע אחר שנקמץ אינו טעון כלי שני אלא ביד כשר אלא דמההיא ברייתא דאיתותב איתותב שפיר טפי בהדיא כדמוכח שם והא דהוצרך רבינו ז"ל לומר דהא דאמרו חכמים ומעלהו ומקטירו בכלי שרת לא הוי כדמשמע פשט הברייתא דהוי דוקא אלא דאם רצה שלא בכלי שרת הרשות בידו הוא מוכרח משום מאי דהקשו בפרק ד' דסוטה גבי מנחת סוטה, וכבר העירותי על זה רפ"ז מהלכות מעשה הקרבנות:

הלכה כו

הרי זה ספק אם דרך הקטרה בכך וכו'. קצת קשה דבפרק הקומץ (דף כ"ו) בעי שם תלתא בעיי חד בקומץ ותרי באיברים וטעמא דבעיא דקומץ הוי משום ידיעת אי דרך הקטרה בכך או לא אבל טעמא דאינך תרי בעיי משום דכתיב על העצים מי אמרינן דוקא על העצים או דלמא אפילו תחת העצים משום דבקרא כתיב על המזבח וכן טעם בעיא שניה משום דעל העצים הוי סמוך או דילמא על ממש דומיא דעל המזבח וא"כ קשה על רבינו ז"ל דנתן טעם אחד לכולן ספק אם דרך הקטרה וכו' ואין זה אלא טעם לבעיא דקומץ לבד:

פרק ג

הלכה ג

מה עולה שהיא ראויה לאשים וכו'. רבינו ז"ל פסק כר' יהושע משום דבדם ונסכים פליג עליה ר"ג ואמרו שם בנסכים הבאים עם הזבח לדברי כולן ירדו לדברי רבן גמליאל ור"ש לא ירדו וראוי לפסוק ככולן נגד רבן גמליאל ור"ש ואי בנסכים הבאים עם הזבח אמרו שם דלדברי ר"ג לחודיה לא ירדו וראוי לפסוק כרבים אצל יחיד וא"כ הרי בנסכים דהלכתא כר' יהושע וגבי דם נמי רבי יוסי הגלילי ור"ע פליגי עליה דמר יליף מכשבים ומר מעולה וא"כ ראוי לפסוק כר' יהושע ואינך מילי דפליגי תנאי דמתני' עם תנאי דברייתא פסק רבינו ז"ל כתנאי דמתני' דנראה עיקר ומשום הכי כתב קומץ המנחה שלא נתקדש בכלי שרת כלומר דאם נתקדש בכלי שרת לא תרד כתנאי דמתני':

הלכה ז

ואם עלו לראש המזבח לא ירדו. אע"ג דבמעילה אמרו דלר"י לא תבעי דודאי ירד נ"ל דרבינו ז"ל סובר דפליג אסוגיא דמעילה סוגיא דפ"ב דזבחים וסוגיא דפ' כל הפסולין שהקשו תוס' ז"ל בהמזבח מקדש (דף פ"ב) מסוגיא דמעילה דמשמע דר' יהודה פליג בניתנין למעלה שנתנן למטה דאמרו שם ע"כ לא קאמר ר"ש אלא בניתנין למטה שנתנן

למעלה וכו' משמע משום דפסל ר' יהודה בהכי אמרינן דפשוט אליביה דאם עלו לא ירדו גבי קדשים ששחטן בדרום וכן פירש"י ז"ל שם בפ"ק דמעילה בסוגיא בפ' כל הפסולין דאמרה דלא פסל ר' יהודה במחשבה דלמטה למעלה משמע דמודה ר' יהודה בהו וכן בסוגיא דפ"ב דזבחים דקאמר קתני מיהא הניתנין למטה שנתנן למעלה ולא פליג ר' יהודה וכו' והוצרכו התוס' ז"ל לידחק לתרץ הסוגיות ורבינו ז"ל נ"ל דסובר דפליגי סוגיי אהדדי ואית לן למפסק כתרי סוגיי לגבי חדא דהיינו ההיא דמעילה ואית לן כסוגיי דפ"ב דזבחים ודפ' כל הפסולין דאית להו דר' יהודה לא פליג בניתנין למעלה שנתנן למטה ור' יהודה ור"ש שוים בזה ולהני סוגיי כי היכי דאתו רבה ורב יוסף אליבא דר"ש ופליגי אליבא דרבי יהודה דרבי יהודה ור"ש שוים בזה דניתנין למעלה וכו' דתלי סוגיא דמעילה טעמא בהכי וכיון דקי"ל כרב יוסף א"כ אפי' לר' יהודה אם עלו לא ירדו. זה נ"ל נכון לדעת רבינו ז"ל אבל קשה ממ"ש רבינו ז"ל בהלכות מעילה ריש פ"ג דקדשי קדשים ששחטן בדרום מועיל בהם מדברי סופרים דלא אמרו כן בגמ' בפ"ק דמעילה אלא למ"ד אם עלו ירדו אבל אנן דקי"ל אם עלו לא ירדו מועלין בהם מן התורה וכבר הקשה שם כן הרב בעל כ"מ ז"ל ותירץ דאמרו שם דלר' יהודה אם עלו ירדו ואנן קי"ל כרבי יהודה. ודבר תימה הוא זה דהא פסק רבינו ז"ל כאן אם עלו לא ירדו לכך נ"ל לומר דסובר רבינו ז"ל דכשתירצו בגמ' מאי מועלין מדרבנן אליבא דכולהו קאמר והמתרץ גלה לו פירוש המשנה למקשה ואומר לו אינו כמו שאתה סבור דלמ"ד לא ירדו הוי מדאורייתא דלכולי עלמא הוי מעילה מדרבנן דוקא אפילו אם עלו לא ירדו כיון דאינם יכולים לעלות לכתחילה אין מועלין בהם דבר תורה והוצרך רבינו ז"ל לומר כן משום דקשיא ליה מאי דאמרו שם לימא תנינא להא דעולא אמר ר"י כלומר ומאי קמ"ל עולא ואי איתא דלא תירץ כן אלא לרבה טובא אשמעינן עולא דלא נימא מעילה מדבר תורה כרב יוסף ואע"ג דרש"י ז"ל כתב שם דאליבא דרבה פריך מאי אשמעינן עולא סובר רבינו ז"ל דפליגי בפירושה דמתני' ואשמעינן דלא כרב יוסף לכך פירש רבינו ז"ל דכולהו מודו דפירושא דמתני' הוי דרבנן ובהכי פריך שפיר:

הלכה יב

ואויר מזבח כמזבח כו'. בפרק המזבח מקדש (דף פ"ז) אמר ואי אמרת אויר מזבח כמזבח עולת העוף דפסלה במחשבה היכי משכחת לה ותירצו הריני מולק על מנת להורידה למחר ולהעלותה ולהקטירה וא"כ כיון דקי"ל דאויר מזבח כמזבח היה לו לרבינו ז"ל לכתוב בפי"ג מהלכות אלו כשכתב פיסול מחשבה דבעוף הוא בכי האי גוונא

ולא שסתם פיסול מחשבה בבהמה ובעוף באופן אחד וכתב והעוף בשני דברים במליקה ומצוי הדם:

הלכה טו

עוף שמלקו זר ועלה לא ירד וכו'. בפרק חטאת העוף (דף ס"ט) כתבו התוס' ז"ל דהיינו לר"ש אבל לר' יהודה ירד כמו לילה ויוצא ודרום דעבודת דם לא יליף רבי יהודה מדמה ע"כ. כלומר דבפרק המזבח מקדש (דף פ"ד) איפליגו ר' יהודה ור"ש גבי אם עלו לא ירדו דר' יהודה סבר שנשחטה בלילה ונשפך דמה ויצא דמה חוץ לקלעים אם עלתה תרד מתלת מיעוטי דאיתא התם ואמרו שם יוצא יליף מבמה ודם לא יליף מבמה משמע דדם לא יליף מבמה ורבינו ז"ל אינו סובר כן דהוא פסק לעיל בפרק זה כר"י וכאן פסק דלא ירד משום דילפינן מבמה כדאמרינן בפרק חטאת העוף והוא סובר דאפילו עבודת דם ילפינן מבמה אלא שאני התם גבי אם עלו דירדו בפ' המזבח מקדש דאיכא תלתא מיעוטי ומסתבר ליה לר"י לאוקומי חד מינייהו בדם דלא ילפינן מבמה כיון דאיכא מיעוטא אבל היכא דליכא מיעוטא ילפינן:

הלכה יז

קומץ שמיצה שמנו וכו' שמא חיבורי עולין כעולין. כלומר השמן שהוא מחובר לעולין שהוא הקומץ הוא כקומץ וכי היכי דהקומץ אם ירד צריך להעלותו ה"נ השמן אבל לאו משום חסרון קומץ אתינן דהא לא איכפת לן. ויש סיועי לפירוש רבינו ז"ל ממה שהקשו התוס' שם בד"ה חרב שנתערב בבלול כו' דדילמא טעמא משום חיסר שמנה ותירץ דלא חשיב ליה חיסר שמנה והוקשה להם לפירושו מבעיא דרבה גבי קומץ שמיצה שמנה ותירצו דשאני גבי חרב שנתערב בבלול ששניהם נקטרין ולפירוש רבינו ז"ל אין מקום לקושיא זו מבעיא דרבה דהתם לאו משום חסרון דשמן אתינן עלה אלא לענין שאם ירד שיעלה:

הלכה יט

וכלי שרת מקדשין דם הפסול ליקרב וכו'. כתב הרב בעל כ"מ ז"ל משום דבפרק בתרא דכריתות אמרו שם בריש פרקא במשנה ר"י אומר אפילו הדם בכוס וזרק ופסק רבינו ז"ל כמותו דנמוקו עמו כלומר דשם אמרו בגמרא דכלי שרת מקדשין בו את הפסול לכתחילה ליקרב וקשה על זה דבהדיא פסק רבינו ז"ל דלא כר' יוסי בפרק שלאחר זה שכתב שם הדם והבשר ישרף וכו' נודע לו אחר שנזרק הדם הבשר יאכל וכו' משמע דדוקא אם נודע לו אחר שנזרק הדם אבל קודם זריקת הדם לא ותו קשיא דבפרק קמא דמנחות (דף ז') אמר והא בעא מיניה ר"ל מר"י כלי שרת מהו שיקדשו פסולים לכתחילה

ליקרב ואמר ליה אין מקדשין ותירצו ליקרב אבל מקדשין ליפסל משמע בהדיא דאין מקדשין ליקרב ואיך כתב רבינו ז"ל דמקדשים ליקרב. ואולי י"ל דרבינו ז"ל ראה בפרק המזבח דאמרו שם בעא מיניה ר"ל מר' יוחנן מהו שיקדשו כלי שרת את הפסולים א"ל תניתוה כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להם כך כלים מקדשין א"ל לכתחילה ליקרב קא מבעיא לי הא נמי תנינא שקבלו פסולים וזרקו את דמו מאי לאו וכו' ומפרש רבינו ז"ל שם כפירוש רש"י ז"ל דפשיט דלכתחילה מקדש ליקרב והוקשה לו מה שהקשו התוס' ז"ל לרש"י ז"ל מההיא דפ"ק דמנחות דמשמע שם דפשט רבי דאין מקדשים ליקרב ולתרץ זה מפרש רבינו ז"ל דתרי מילי פשיט רבי חדא הא דפ"ק דמנחות דכל הפסולים אינו מקדש הכלי שרת אלא ליפסל ולא ליקרב ואידך ההיא דפ' המזבח מקדש דפשיט דהיינו גבי דם דוקא הוא דמקדש אפילו ליקרב ממתניתין דזרקו את דמו פשיט דהיינו קיבלו פסולים הדם ודוקא גבי דם אמרינן הכי וכדכתב הרב בעל כ"מ ז"ל למטה שהוא מחלק בין דם לשאר דברים וטעמא כדכתיבנא:

הלכה כ

ואין מקדשין אלא מתוכן. בגמרא בפרק המזבח מקדש (דף פ"ח) אמר שמואל כלי שרת אינן מקדשין אלא שלימים אין מקדשין אלא מלאים אין מקדשין אלא מתוכן אין מקדשין אלא מבפנים א"ר אסי אמר ר"י לא שנו אלא שאין דעתו להוסיף אבל דעתו להוסיף ראשון ראשון קדש ע"כ. ואיכא נוסחאות דכתיב בהו הכי אמר שמואל כלי שרת אינן מקדשין אלא שלימין אין מקדשין אלא מלאין אין מקדשין אלא מתוכן ואמרי לה אין מקדשין שלמין ומלאין ובפנים מאי בינייהו בירוצי מדות במתניתא תנא אין מקדשין אלא שלמין ומלאין ומתוכן ומבפנים א"ר יוסי אמר ר"י כו' ע"כ וזהו היה גירסת רש"י ז"ל שפירש בירוצי מדות וכו' ואם רבינו ז"ל היה לו הגירסא הזאת קשה דא"כ כיון דקאמר אין מקדישין אלא מתוכן משמע דאית ליה דבירוצי מדות חול ובהל' כלי המקדש פ"א בירוצי מדות הלח קדש ובירוצי מדות היבש חול וא"כ איך כתב כאן סתם דכל כלי שרת אין מקדשין אלא מתוכן דמשמע דכל בירוצי המדות חול מדקאמר מתוכן דוקא לכך נראה דגורס רבינו ז"ל כגירסא הראשונה בגמרא:

אבל המדות אין מקדשין חסרים וכו'. קשה מהו זה שאמר אבל המדות דמשמע דיש חילוק בין מדות למזרקות לענין זה שאין מקדשין חסרים אלא אם דעתו למלאותן ולא ראינו בגמרא חילוק בזה ועוד דלשון רבינו ז"ל שכתב בתחילה ואין מקדשין אלא מלאין משמע דאכל הכלים קאמר. לכך אני אומר דהאי המדות ט"ס הוא וצ"ל אבל אין מקדשין חסרין וכו' ואכל הכלים קאי ומ"מ קשה דלא נאמר שם בגמרא הא דמקדשין ליפסל אלא

על כלי הלח שמקדשין את היבש וכדפירש"י ז"ל שם וכן אמר בגמרא על פיסקא דאין כלי הלח כו' אמר רב ואי תימא רב אשי אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל אבל גבי הא דחסרים לא נאמר כלל בגמרא דמקדשין ליפסל ואיך כתב רבינו ז"ל בהפך שאמרו בהא דמקדשין חסרים ובהא דכלי הלח אין מקדש את היבש לא אמרו כלל ואולי רבינו ז"ל לא היה לו בגירסתו פיסקא דאין כלי הלח מקדש אלא אמר רב וכו' וקאי אדלעיל מיניה הברייתא שהביא אמר ר"י אימתי בזמן שאין דעתו להוסיף וכו' ועל זה בא רב ואמר אין מקדשין ליקרב וכו' כלומר כשהם חסרים אין מקדשין ליקרב אלא ליפסל אך קשה דשם אמרו איכא דמתני לה אהא אין מנחות ונסכים ומנחת בהמה ובכורים מן המדומע ואין צ"ל מערלה וכלאי הכרם ואם הביא לא קדש אמר רב ואי תימא רב אשי לא קדש ליקרב אבל קידש ליפסל ורבינו ז"ל בפ"ק מהלכות איסורי מזבח כתב דאין מביאין מנחות ונסכים לא מן הטבל ולא מן החדש קודם לעומר ולא מן המדומע ואין צ"ל מערלה וכו' ואם הביא לא נתקדשו להיותן ראויים לקרבן אבל נתקדשו ליפסל ויהיו כקדשים שנפסלו ע"כ. והוא ודאי כי הא דאיכא דמתני לה שאמרו בפרק המזבח מקדש אע"פ שהרב בעל כ"מ ז"ל לא מצא שם מקומו ודקדק כן מפסול שאמרו במשנה בפרק רבי ישמעאל ודאי דמקומו הוא בפרק המזבח מקדש וא"כ איך רבינו ז"ל פסק כתרי לישני. וי"ל דסובר דלא פליגי אהדדי לענין דינא אלא דמר מתני לה אהא ומר מתני לה אהא:

הלכה כד

המקדיש בהמות עד שלא נבנה המזבח וכו' שהדיחוי מעיקרו אינו דיחוי וכו'. קשה דתיפוק ליה מטעמא דאמר לעיל דבעלי חיים אינם נדחים. וי"ל דאמר טעמא שיועיל אף למנחות דאינם בעלי חיים:

הלכה כה

והוא הדין לקדשים קלים וכו'. בפרק קדשי הקדשים אמר שם דהא דקדשים קלים אתיא מדרשא דר' יוסי ורבינו ז"ל פסק להא דר' יוסי בהל' מעשר שני פרק שני שכתב שם מפי השמועה למדנו מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר שני אינו נאכל אלא בפני הבית וכו'. וצ"ל דרבינו ז"ל גורס בפרק קדשי הקדשים אמר רבינא לעולם קסבר קידשה לעתיד לבא וכמו שגורסים שם התוס' ז"ל ולא כגירסת רש"י ז"ל דגריס קא סבר קידשה לשעתה ולא לעתיד לבא דלדידיה מיתוקם הא מילתא דר' יוסי כמ"ד דלא קידשה לעתיד לבא ורבינו ז"ל פסק בפ"ו מהל' בית הבחירה כמ"ד קידשה לעתיד לבא ולא הוה ליה למיפסק להא דרבי יוסי דפליג עלה אלא ודאי שהוא גורס שם כגירסת התוס' ז"ל דגרסו קידשה לעתיד לבא והאריכו שם בדיבור ליישב הגירסא ולדחות גירסת רש"י ז"ל

ע"ש. אבל מ"מ קשה דבתמורה (דף כ"א) על מתניתין דאם באו תמימים מח"ל יקריבו הקשו מבן אנטיגנוס דהעלה בכורות מבבל ולא קבלו ממנו ותירצו שם דמתני' דאמרה דקרבו הוא רבי ישמעאל דדריש להיקשא דמעשר לבכור לומר דמעשר אינו נאכל אלא בפני הבית ובירושלים דאמרה דאין מקבלין ממנו היא ר"ע דדריש להיקשא דבכור למעשר לומר דממקום שאתה מעלה בכור אתה מעלה מעשר שני. ורבינו ז"ל בפ"ב מהל' מעשר שני כתב דהיקשא דבכור למעשר הוא לענין שאינו נאכל אלא בפני הבית כר' ישמעאל ובפ"א מהלכות בכורות כתב אין מביאין בכורות מח"ל לארץ שנאמר ואכלת וכו' והיינו היקש דר"ע וא"כ הוי כמזכי שטרא לבי תרי. וי"ל דרבינו ז"ל סובר דר"ע לא פליג על ר' ישמעאל ור' ישמעאל הוא דפליג על ר"ע ואומר דהיקשא לענין דאינו נאכל אלא בפני הבית אתא לחוד ולא לשום דבר אחר ור"ע מוסיף עליו ואומר דאתי נמי לענין דאין מביאין מח"ל לארץ משום דאין היקש למחצה ומקשינן מעשר לבכור לכל מילי והא דמפרש רבינו ז"ל כן משום דבפרק קדשי קדשים שקיל וטרי גמ' אליבא דר"י טובא ואמר דהא דקדשים קלים אין נאכלים כשנפגם המזבח מיניה נפקא משמע דהלכתא כוותיה וקי"ל הלכה כר"ע מחבירו ולכך הוצרך לומר רבינו ז"ל דהא דר"י לא פליג עליה דר"ע אלא שמוסיף עליו כי היכי דלא תקשי הלכתא אהלכתא:

פרק ד

הלכה ג

נשחטה בעלת מום קודם שיזרק דם התמימה מותרת אחר שנזרק דמה אסורה בהנאה. כך צריך להגיה בדברי רבינו ז"ל דפוסק כרבנן וכ"כ הר"ב כ"מ ז"ל בסוף אבל מ"ש בתחילה דפסק כר' אלעזר בר"ש משום דבסוף פ"ד דתמורה אוקמוה ההיא דאין מרגילין כוותיה דאל"כ בההיא פוסק רבינו ז"ל בסוף פ"א מהלכות בכורות הפך מההיא דאין מרגילין שכתב שם המפשיט בכור וכו' אם רצה להרגיל מרגיל וכן שאר פסולי המוקדשין וכתב שם הרב בעל כ"מ ז"ל משום דאוקמוה כתנאי דלית הלכתא כוותייהו א"כ ודאי דא"א לומר דפסק כאן כר"א ב"ש:

הלכה ו

הפריש מעוברת וילדה כו'. קשה דבפ' כיצד מערימין (דף כ"ה) א"ר יוחנן כן ואיתותב שם מברייתא דהאומר לשפחתו ואמרו שם תיובתא דר"י תיובתא וא"כ איך פסק כן רבינו ז"ל. וי"ל משום דבתר הכי אמרו אם שיירו משוייר תנאי ורבנן כר"י דאם שיירו משוייר ור' יוסי סבר אינו משוייר ורבינו ז"ל פסק כרבנן והשתא ליכא תיובתא מההיא

ברייתא דברייתא אתיא כר"י ור"י כרבנן גם דבתר הכי אמר דכ"ע שיירו משוייר כר"י ואע"ג דבדרך דחיה איתמר מ"מ כפי סברת המקשה ר"י כרבנן ופסק רבינו ז"ל כן אבל ק"ק דשם אמרו דאי אמרינן שיירו משוייר איך אמרינן במתני' היא שלמים וולדה עולה הרי זו ולד שלמים הרי זו שלמים מבעי ליה ותירצו דכן צ"ל ואמר רב לתנא תני הרי זו שלמים וא"כ כיון דרבינו ז"ל פסק כר"י דאם שיירו משוייר איך כתב בהלכות מעשה הקרבנות היא שלמים וולדה עולה וכו' הרי ולדה שלמים היה לו לומר הרי זו שלמים ואולי רבינו ז"ל לא דקדק אלא נקט לשון המשנה ועוד י"ל דרבינו ז"ל פוסק אם שיירו אינו משוייר ומ"מ פסק כר"י גבי מפריש חטאת מעוברת מטעמא דמתכפר בשבח הקדש דאמרו שם מתקיף לה רבא ממאי דטעמא דר"י אם שיירו משוייר דילמא היינו טעמא דר"י דאדם מתכפר בשבח הקדש והקשו בתוס' ז"ל דהכא משמע דלית ליה לר"י אדם מתכפר בשבח הקדש ובפ' בתרא דכריתות אית ליה לר"י הכי ותירצו דיש לחלק בין שבח הקדש דתודה לשבח הקדש דחטאת. ורבינו ז"ל נראה דאינו מחלק בכך אלא דסובר דר"י אין הכי נמי דאית ליה הכי אלא מאי דאיתותב ר"י ולא אהדר כלל הוא בטעמא ולא בדינא דדינא קושטא הוי משום דאדם מתכפר בשבח הקדש אלא בטעמא דהיה אומר דאם שיירו משוייר בהא איתותב ולהכי לא אהדר ליה כלל:

הלכה ח

כל חטאת שנאבדה ונמצאת קודם כפרה אע"פ שנמצאת בעלת מום או שנמצאת אחר שעברה שנתה אינה מתה אלא תרעה עד שיפול בה מום וכו'. בריש פ"ד דתמורה אמרו במשנה ושעברה שנתה ושאבדה ונמצאת בעל מום אפילו משכפרו הבעלים תמות ואינה עושה תמורה. ופירש"י ז"ל שם דמתניתין היא אפילו נמצאת קודם כפרה לכ"ע ואפילו רבנן דפליגי עליה דרבי גבי מפריש חטאתו ואבדה שאם נמצאת קודם כפרה תרעה מודו הכא דתמות משום דאיכא תרתי לריעותא דהיא בעלת מום והתוס' כתבו בהפך דאדרבא ריבוי הריעותות מביאות לידי רעיה ומתני' לרבנן לא הוי אלא בנמצאת לאחר כפרה והא דנקט בעלת מום לרבותא נקטיה דאפי' בעלת מום דאיכא תרתי לריעותא והיה אפשר לומר דתרעה קמ"ל דאפילו הכי תמות כיון שנמצאת אחר כפרה אבל קודם כפרה בכל גוונא תרעה לרבנן. ודעת רבינו כפירוש התוס' ז"ל שכתב למטה נמצאת אחר כפרה אע"פ שנמצאת בעלת מום או עברה שנתה הואיל והיתה אבודה וכו' וזהו כדעת התוס' והודיענו דאע"ג דאיכא ריבוי ריעותות מ"מ תמות כיון שהיה אחר כפרה וכאן קודם כפרה כתב שתרעה כשנמצאת בעלת מום הפך מדברי רש"י ז"ל דסובר דאפי' לרבנן כיון דאיכא ריבוי ריעותות תמות אלא שקשה לשון רבינו ז"ל שכתב כאן אע"פ

שנמצאת בעלת מום דכיון דהוא סובר דריבוי ריעותות גורם לרעיה כדפירשו התוס' ז"ל וכמו שגלה דעתו למטה אע"פ שנמצאת כו' לא היה לו לכתוב כאן אע"פ שנמצאת וכו' דמשמע דריבוי ריעותות גורם למיתה ונמצא דלשון אע"פ האמור בתחלה ולשון אע"פ האמור בסוף סותרים זה את זה לכך נראה להגיה לשון רבינו ז"ל כמו שהגיהו הרב בעל כ"מ ז"ל אבל מ"מ מה שהביא פירש"י ז"ל על רבינו ז"ל אינו נאות דאין דעתו אלא לפרש כפירוש התוס' ז"ל כמו שכתבנו:

הלכה יג

או בסתר המדרגה וכו'. לאו היינו בעיא דאבראי כדכתב הרב בעל כ"מ ז"ל אלא בעיא דאבראי הוא מ"ש לקמיה

היתה בשדה או באגם וכו'. והיינו הבעיא אבל הא דסתר המדרגה אין זו הבעיא אלא נפקא ליה לרבינו ז"ל משום דמשמע דהיינו אחורי הדלת דכיון דאינו רואה אותה הוי כאחורי הדלת. והתימה מהרב בעל כ"מ ז"ל שהיה סבור לומר דהיינו בעיא דאבראי שהרי כתב כאן שהרי אין אדם רואה אותה והבעיא הוא אם יש שם אדם רואה או לא ועוד דכאן כתב דהרי זו אבודה בהחלט כאילו אין כאן בעיא ובבעיא כתב הרי זו ספק וכן דעתו לכתוב בכל הבעיות. ותו תימה על הרב בעל כ"מ ז"ל שכתב על ההיא דבשדה או באגם אפשר שגם זו בכלל אבראי ואיך עשה מעיקר טפל ומי שאינו אפי' טפל עשאו עיקר ומ"ש הוא אפשרי:

שמא יש שם אדם רואה. בגמרא אמרו אבל אבראי דאיכא דחזי לה ופירש"י ז"ל שהלכה למדברות ומתערבת שם בבהמות של אחרים ואותם אחרים עצמם אינן מכירין בה א"ה כיון דאיכא דחזי לה דאותן אחרים חזי לה ואע"ג דאין מכירין אותה הויא אבודה ע"כ. ורבינו ז"ל מלשון שכתב שמא יש שם אדם רואה וכו' נראה שמפרש דה"ק אולי איכא איניש דחזי לה:

הלכה טו

ולמה לא יקרב בעצמו עולה לכתחילה וכו'. בפסחים פ' אלו דברים (דף ע"ג) אמרו אמר רב הונא אמר רב אשם שניתק לרעיה ושחטו סתם כשר לעולה אלמא קא סבר לא בעי עקירה אי הכי כי לא ניתק נמי גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה ולפי גירסא זו אין מקום לדברי רבינו ז"ל שכתב שהטעם שאינו נקרב לכתחילה משום גזירה דבגמרא לא אמרו אלא דהיכא דלא ניתק אינו כשר משום גזירה אבל אין הטעם הזה לומר שלא יקרב לכתחילה אלא ודאי שהוא גורס כמ"ש התוס' ז"ל בפ"ק דמנחות (דף ד') לתרץ הקושיא דהקשו סוגיות אהדדי דסוגיא דפסחים משמע דניתוק דרבנן ובסוגיא דזבחים

משמע דניתוק דאורייתא וז"ל ורבינו שמואל לא גריס התם כי לא ניתק נמי אלא הכי גריס אי הכי לכתחילה נמי פי' יכול לשוחטו כיון דלא בעי עקירה ואמאי נקט ושחטו סתם דמשמע דיעבד דבשלמא דאי הוה אמר ושחטו לשם עולה דבעי עקירה הוה ניחא דנקט בדיעבד אפי' לאחר ניתוק גזרה שמא ישכח לעוקרו ומשני דכי לא בעי עקירה נמי אסור לכתחילה אטו לפני כפרה ע"כ. וגירסא זו היה לו לרבינו ז"ל ואע"פ שהתוספות כתבו דקשה למחוק הספרים אולי בספרי רבינו ז"ל היה גירסא זו ודבריו הם כדברי הגמ'. אבל עדיין קשה דנראה דרבינו ז"ל פוסק דבעי עקירה ובתירוץ שתירצו בגמרא אלא אימא שחטן לשם עולה כשר וכן כתב הרב בעל כ"מ ז"ל וכן נראה מדבריו שכתב אם הקריבו עולה כשר ולא כתב הקריבו סתם משמע דבעינן שיהא לשם עולה וכן נראה ממ"ש רבינו ז"ל בפ"ד מהל' קרבן פסח דאם שחטו אחר שיודע שמשכו הבעלים את ידיהם או מתו או נטמאו ונדחו לפסח שני הרי זה ישרף מיד. ומזה נראה דבעי עקירה דאי לא בעינן עקירה סתמיה לשלמים הוא ואין זה פסולו בגופו אלא מחמת דבר אחר והיה לו לומר תעובר צורתו וכמו שהקשו בפ' אלו דברים וז"ל אלא אי אמרת לא בעי עקירה מרישא הוה ליה שלמים וכו' ומשמע ואפילו שחטו אחר שנודע שמשכו הבעלים איתא להך קושיא כיון דסתמיה לשלמים קאי א"כ נראה דפסק דבעי עקירה וזהו תימה דתירוץ זה שאמרו אלא אימא שחטו לשום עולה כשר וכו' לא קאי בגמרא לפי המסקנא דהא הקשו שם ולר' חייא בר גמדא וכו' ותירצו אלא אמר רב הונא וכו' ודחו התירוץ הראשון. ואין לומר דסובר רבינו ז"ל דמ"ש ולר' חייא ר"ל דלדידיה תקשי ברייתא דלעיל דאית ליה דלא בעי עקירה ולדידיה תריץ רב הונא ואוקי כגון שהפרישו קודם חצות וכו' אבל רב אית ליה דבעינן עקירה וכמו שתירצו אלא אימא שחטו לשם עולה כשר אי אפשר לומר כן חדא דגמרא קאמר אלא וכו' דמשמע דהדר לגמרי ממאי דקאמר מעיקרא ועוד דהקשו בתר הכי מידי הוא טעמא אלא לרב וכו' משמע דתירוץ זה תירצו ג"כ בעד רב כי היכי דלא לפלוג אר' חייא בר גמדא דאי תירוץ זה אינו לרב א"כ אין כאן מקום להקשות מידי הוא טעמא וכו' וא"כ ודאי דכל זה הוי אליבא דרב וא"כ משמע דתירוצא קמא לא קאי לפי המסקנא ועוד קשה דמדנתן טעם גזירה אחר כפרה אטו לפני כפרה משמע דאית ליה דלא בעי עקירה דהא בגמרא לא אמרו טעם זה אלא למאי דאמרינן דלא בעי עקירה דקשה לן אפילו לכתחילה נמי וכמו שפירשתי לפי גירסתו ז"ל וצ"ע:

הלכה יח

אבל הדיוט שהפריש וכו'. מ"ש הרב כ"מ ז"ל ואפשר לדחוק ולומר וכו' לתרץ דברי רבינו ז"ל הם דברים מבוארים בדברי רבינו ז"ל בסוף פ"א מהל' תמורה שהוא מחלק

בכך שכתב שם שכל המשנה בחטאות לא נתקדשה כלל וכו' שם הארכתי לבאר טעם רבינו ז"ל, והתימה מהר"א ז"ל שחשב לומר דבאשם פוסק רבינו ז"ל כר"ש דשם כתב רבינו ז"ל בהדיא בהפך ואולי דעת הר"א ז"ל לומר דיש מקום להעמיד דין זה אבל לא מטעמו של רבינו ז"ל דהוא פסק כרבנן בכל ואין לפסוק כמותם אלא בפסח דוקא:

הלכה כד

הפריש אשמו וכו' שהדיחוי מעיקרו אינו דיחוי. וא"ת תיפוק ליה דאין בעלי חיים נדחין כדאמרינן לקמיה וי"ל דעדיפא מיניה קאמר:

ואע"פ שהשביח מאליו אדם מתכפר וכו'. בכריתות (דף כ"ו) אמרו דהיכא דקנאו בסלע ונתייקר ועמד בשתים דאע"ג דאדם מתכפר בשבח הקדש מ"מ יתן סלע לגזבר ואמרו בגמ' טעמא גזירה שמא יאמרו איל פחות מב' סלעים מכפר ומשמע התם דהאי דינא ליכא מאן דפליג עליה ולא ידעתי למה לא הזכירו רבינו ז"ל לא כאן ולא בהלכות מעילה:

פרק ה

הלכה ב

יביא מאלו ומאלו לחטאת וכו'. טעמא מפרש בפ"ד דתמורה משום דהוי השאר מותר חטאת אבל אם לא הקריב מאלו ומאלו אלא הביא מאחד מהם המעות האחרים יוליכו לים המלח ואע"ג דלרבנן דקי"ל כוותייהו כיון שנמצאו קודם הקרבה יפלו דמיהן לנדבה מ"מ מודו רבנן היכא דמשך אחת והקריבו השנייה שהשנייה מתה וכדפסק רבינו ז"ל לעיל בפ"ד ומתני' קתני האי תקנתא מילתא פסיקתא בין משך בין לא משך ורבינו ז"ל לא חש להאריך אלא כתב לשון המשנה כמנהגו:

הלכה ג

הפריש חטאתו וכו'. בירושלמי פ"ב דשקלים אמרינן הכי הפריש שקלו וסבר שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קדש הפריש שנים וסבור שהוא חייב שנים ונמצא שאינו חייב אלא אחד את השני מאי את עביד ליה נשמעניה מן הדא הפריש חטאתו וסבור שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קדשה הפריש שנים וסבור שהוא חייב שתים ונמצא שאינו חייב אלא אחת אותה שניה מאי את עביד ליה אלא רועה הכא נמי לנדבה ע"כ. מוכח מכאן בהדיא דהפריש ב' שקלים כסבור שהיה חייב שנים ונמצא שאינו חייב אלא אחד יביא אחד והאחר יפול לנדבה דהשוה הירושלמי שקלים לחטאת וא"כ תימה על רבינו ז"ל שכתב בפ"ג מהל' שקלים הפריש שנים ונמצא שאינו חייב אלא אחד אם בזה אחר זה האחרון לא קדש ואם בבת אחת האחד שקלים והשני מותר שקלים ע"כ.

נמצא דמחלק בין שקלים לחטאת דבשקלים בזה אחר זה אומר דהאחרון לא קדש ובבת אחת אומר דהאחד מהם שירצה יהיה שקלים והשני מותר שקלים והיינו חולין כדכתב שם לקמן דמותר השקלים חולין וכאן כתב בין בזה אחר זה בין בבת אחת יפלו הדמים לנדבה. ואפשר דגירסא אחרת היתה לו לרבינו ז"ל בירושלמי שהיה מחלק בין שקלים לחטאת וכמו שהוא כותב ומ"מ צריך לתת טעם בחלוק הענינים דממתני' דשקלים משמע דראויים להיות שוים בדינים אלו שהוצרכו לתת טעם במה שחילקו בין היכא שאומר הרי אלו לשקלים דהמותר חולין והיכא דאומר הרי אלו לחטאת שהמותר נדבה ואמרו שם אמר ר"ש מה בין שקלים לחטאת וכו' משמע דהיכא דאין טעם לחלק ביניהם ראוי להיות שוים בדינם ואולי החמירו בחטאת משום דהמותר של חטאת הוי נדבה אבל בשקלים שהמותר חולין הקלו ועדיין צ"ע:

הלכה ז

הלוקח מעות בידו או שהיה מלקט וכו'. כתב הרב בעל כ"מ ז"ל שצריך עיון מנין לו לרבינו ז"ל להשוות לוקח מעות בידו עם מלקט. ואני אומר טעמו ונימוקו עמו דהוא פסק בפ"ד מהל' שקלים כרב ביבי דאמר בירושלמי במתני' דפ"ב דשקלים דפליגי בית שמאי ובית הלל גבי מכניס מעות וכו' היינו במכניסן בפרוטרוט אבל באומר אלו לשקלי דכולי עלמא המותר נדבה וכיון שכן מתני' איירי במכניס בפרוטרוט וסיפא דשאביא מהן לחטאת בכי האי גוונא מיתניא דהיינו גוונא דרישא ועל דא קאמר דהמותר נדבה א"כ כ"ש היכא דלא היה מלקט אלא לוקח המעות בידו דהמותר נדבה דהא לרב ביבי הכי הוא דטפי אית לן למימר דהוי מותר נדבה בלוקח מעות בידו מבמלקט:

וכן יראה לי שהדברים ק"ו וכו'. על מה שהשיג הר"א ז"ל דמתני' אמרה דמותר עולה לעולה וכו' נ"ל דיפה תירץ הרב בעל כ"מ ז"ל דמתני' איירי דאמר הרי אלו לעולה דהא רישא דמתניתין דאמרה מותר קיני זבים וכו' חטאות ואשמות וכו' ע"כ איירי דקאמר הרי אלו לחטאת אפילו להר"א ז"ל דהא בחטאת אמרה מתני' דלעיל דהיכא דאמר שאביא מהן חטאת שהמותר חולין וא"כ מתני' דקאמרה גבי חטאת שהמותר נדבה ע"כ איירי דלא אמר שאביא מהן חטאת א"כ נסתלקה קושית הר"א ז"ל דסיפא דעולה ג"כ בגוונא דרישא מיתניא דהיינו שלא אמר שאביא מהן אלא הרי אלו לעולה:

הלכה ח

אבל מותר עשירית האיפה וכו'. בפרק בתרא דמנחות גבי ששה שופרות דנדבה איפליגו ר' אושעיא ושמואל דשמואל תני בחד מותר עשירית האיפה של כהן גדול ור' אושעיא לא תני ליה משום דס"ל כמ"ד ירקב ופסק רבינו ז"ל כוותיה דרב נחמן בר יצחק דאמר

שם דמסתברא כוותיה וכן בפ"ב מהל' שקלים בענין השופרות כתב שם כר' אושעיא דמפיק עשירית האיפה של כהן גדול ומעייל מותר קינין וכן פירש רבינו ז"ל שם אלא שקשה דבשופר שלש עשר כתב שם דהוי למי שהתנדב מעות לעולת בהמה ושם לא אמר אלא מותר מנחת חוטא בין לר' אושעיא בין לשמואל ומה שהוקשה להרב בעל כ"מ ז"ל דלא הסכימו דבריו עם הירושלמי אינו קושיא דגמ' דידן דפרק בתרא דמנחות שכתבתי עיקר זולת השופר הי"ג שלא הסכים עם גמרא דידן לכן אצלי צ"ע:

מותר לחמי תודה וכו'. בפרק בתרא דמנחות אמר שם רבה כן דירקב אלא שקשה שנראה דרבה חולק על ר' אושעיא דקאמר דמותר עשירית האיפה ירקב ומוקי ברייתא דמותר מנחה בעשירית האיפה של כ"ג ואיהו מוקי לה במותר לחמי תודה וכיון דרבינו ז"ל פוסק כר' אושעיא כדכתיבנא לא הוה ליה למפסק כרבה בהא אלא שאולי שהוא סובר דרבי אושעיא סובר בתרוייהו ירקבו ולמדו רבינו ז"ל מדין מותר לחמי נזיר דירושלמי כדכתב הרב בעל כ"מ ז"ל. וי"ל דלהכי קאמר הרב בעל כ"מ לעיל דאמאי לא הסכימו דבריו עם הירושלמי:

הלכה יג

מי שהיה מחוייב חטאת וכו'. בפ"ד דנזיר (דף כ"ו ע"א) תניא מי שהיה מחוייב חטאת וכו' (עיין בכ"מ), וזו היא הגירסא דאית ליה להר"א ז"ל בתוספתא והקשו שם התוס' ז"ל וז"ל וצ"ע דמ"ש לעיל גבי הפריש מעות רצה להביא בהן חטאת או עולה יביא ולא אמרינן דהפרשה היתה לשניהם דוקא וכו' ותירצו שני תירוצים האחד כי כאן אמר לחובתו משמע לכל מה שהוא חייב הילכך הפרשה היתה לשניהם ולא יוכל להביא בכולן אחד מהן אבל לנזירותו או לצרעתו משמע שפיר למקצת נזירותו או למקצת צרעתו. ועוד י"ל דהיכא דהפריש לנזירותו או לצרעתו וכל קרבנות נזיר ויולדת וצרעת בני חד בוקתא לכך יכול להביא מתחילה מכל דמי הקן פרידה אחת או חטאת או עולה הילכך כשהעשיר מביא מכולן או חטאת או עולה אבל הכא דמחוייב חטאת מחלב שאכל ועולה נדורה לאו בני חד בוקתא אינון וכשהפריש מעות לשמים אין יכול להביא מכולם אחד מהם ע"כ. ונסתלקה הקושיא שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל על התוס' שבעבורה כתב שהר"א ז"ל כתב שהתוספתא מתוקנת יותר כוונתו לומר אע"פ שגם קשה עליה ובמ"ש בשם התוס' ז"ל אין כאן קושיא. והלשון שכתב הרב בעל כ"מ ז"ל וז"ל ומ"ש הראב"ד ז"ל בשם התוספתא שאם מת יפלו המעות לנדבה מפני שכולן ראויים לבא עולה הוא בפ"ק דמעילה ומסיים בה וכו'. לשון זה אין לו מובן ובודאי שט"ס נפל כאן בדברי הרב בעל כ"מ ז"ל: ומדברי רבינו ז"ל והר"א ז"ל נראה שהיה גורס בגמ' דידן בפ"ד דנזיר רצה

להביא בהן חטאת בהמה יביא עולת בהמה יביא ולכך הוקשה לו להר"א ז"ל על גירסא זו דא"כ אמאי כשמת ילכו לים המלח כיון שהיה יכול להביא מכולן עולה ונ"ל לתרץ לפי גירסא זו ויתיישב דעת רבינו ז"ל דכל זמן שלא פירש ואמר לחובתי סתם ודאי דהדבר מסופק אם הוא לעולה או לחטאת ולכך כשמת ילכו לים המלח אבל כשהוא עושה מעשה בחייו ומביא עולה ה"ז מפרש דבריו במעשה שעושה שמביא עולה דמ"ש לחובתי ר"ל לעולתי דאין לומר דהדר ביה כיון דהלשון דלחובתי שאמר ראשונה סתם טפי אית לן לומר דהשתא מפרש דבריו מלומר דחוזר בו מדבריו הראשונים אבל כשמת ולא פירש דבריו ילכו לים המלח מפני דכיון שלא פירש אולי לחטאת נתכוון ולכך ילכו לים המלח:

פרק ו

הלכה א

ואם הקריב הורצה שאין בעלי חיים נדחין וכו'. נראה דטעם זה לא שייך אלא כשיניד אותם דלא ליהוי כקבוע כדאמרן בפ' התערובות דאז ודאי אמרינן כל דפריש מרובא פריש והם מותרים ואע"פ שמתחילה כשהן במקום הקביעות נדחו אמרינן אין בעלי חיים נדחין אבל כשלקחן ממקום הקביעות והקריבם אז ודאי כל קבוע כמחצה על מחצה דמי ואם הקריב לא הורצה וכן מוכח שם בגמ' ואע"פ שרבינו ז"ל סתם הדברים ולא ביאר סמך על המבין ומ"מ סתם הדברים יותר מדאי:

הלכה ב

נתערבו בהן אחד מאיסורי מזבח וכו'. בר"פ התערובות אמרו במשנה נתערבו בשור שנעבד בו עבירה או שהמית את האדם וכו' ימכרו ויביא בדמי היפה שבהן מאותו המין ע"כ. ופירש"י ז"ל שנתערב אחד מהקדשים ברוב איסורי מזבח ולשון ויביא בדמי היפה שבהן דיקא לפירושו דכיון דאין שם אלא אחד שהוא קדש יקח מעות דמי היפה שבהן ויחללהו עליו אבל אם נפרש איפכא דנתערב אחד מאיסורי מזבח ברוב קדשים אין הלשון דיביא בדמי היפה שבהן מדוייק דכיון דכולן קדשים זולת האחד צריך לחלל כל הקדשים וצריך להביא דמי היפה של כל אחד ואחד ומניח הגרוע שבהן שלא יחלל וא"כ אין לשון המשנה מדוייק ומ"מ התוספות ז"ל פירשו כן משום דליהוי סיפא דומיא דרישא דברישא איירי שנתערב אחד מחטאות המתות ברוב קדשים וכן נראה דעת רבינו ז"ל שכתב נתערב בהן אחד מאיסורי מזבח וכו' ופירוש ויביא בדמי היפה שבהן הוא

כדפרישית והוא פירוש התוס' ז"ל וכן משמע בגמ' שאמרו שם בשלמא כולהו וכו' אלא האי טריפה ה"ד אי דידיע ליה וכו' משמע דהטרפה היא שנתערבה:

הלכה ח

ואם קדם והקריב חטאת אחרת כולן וכו'. כן מבואר בתוספתא פ"ח דקרבנות וז"ל אם כבר קרבה חטאתו שניהם ימותו ע"כ. והר"י קורקוס ז"ל תמה על זה דנתערבה לא הוי אבודה אלא גנובה וכתב דאילו היה רבינו ז"ל מפרש כפירש"י ז"ל בבעיא דבעי בפ"ד מתמורה גבי הא דאמר ר"י אחורי הדלת אי הוי דוקא ולא אבראי או דילמא כ"ש אבראי שכתב שם רש"י דפירוש אבראי הוי נתערבה בבהמות של אחרים במדברות היה אפשר לפרש דבריו אבל רבינו ז"ל פירש בפ"ד מהלכות אלו דאבראי לא איירי בנתערב אלא שאבדה בשדה או באגם וטעמו אולי יש אדם רואה אותה אבל נתערבה לא קרי רבינו ז"ל אבודה זה כלל דבריו עם שהרב בעל כ"מ ז"ל האריך יותר בלשונו. ואני תמהתי עליו דאדרבה תירוץ רבינו ז"ל מרווח יותר דאי פירוש אבראי הוא דנתערבה באחרת כרש"י ז"ל א"כ בגמרא דמסקינן לה בתיקו אמאי תיפשוט מהתוספתא שהבאתי דקאמר כבר קרבה חטאתו שניהם ימותו משמע דנתערבה הוי כאבודה אלא ודאי צ"ל דבנתערבה כ"ע לא פליגי דאבודה מקרי ור"י לא פליג על ר' אושעיא בנתערבה דמקרי אבודה אלא בא להוסיף דאחורי הדלת אע"ג דאי מהדר אפיה חזי לה מ"מ מקרי אבודה והבעיא דאבראי אין הספק בנתערבה דהא ודאי אבודה מקרי וכדברי התוספתא אלא שנאבדה באגם והספק הוא דילמא לא מיקרי אבודה כיון שיש אדם שרואה אותה ולפי זה הפירוש אין עסק לתוספתא עם הבעיא. אבל לפירוש רש"י ז"ל קשה דתפשוט בעיא מן התוספתא כדכתיבנא ואולי י"ל לדעתו דלא שמיעא ליה התוספתא ולפירוש רבינו ז"ל ניחא טפי:

הלכה ט

יוליך כל המעות לים המלח וכו'. טעמו משום דאע"ג דהאשם נתחלל החטאת לא יוכל לחלל שכבר קרב אותה וא"כ נמצאו דמי חטאות ודמי חולין מעורבין ולכך יוליך הכל לים המלח וכשקרב כבר האשם נמצא החטאת שכבר חללו והאשם לא יוכל לחלל שכבר קרב ונמצאו דמי אשם וחולין מעורבין ולכך יפלו הכל לנדבה כדין מותר אשם:

הלכה יג

וכן מעשר שנתערב בפסח וכו'. גם כאן צריך תיקון לפסח שיחללנו וכמ"ש בפ"ד מהל' קרבן פסח וכן גבי שאר קדשים שנתערבו בבכור ומעשר שכתב לקמיה אבל בכור ומעשר שנתערבו אין צריך תיקון אלא יאכלו במומן דכשהן במומן דינן שוה:

הלכה יח

בהמה שנמצאת מירושלים וכו' שמא תודה היתה. בפרק האיש מקדש הקשו דילמא תודה היא ותירצו דמייתי נמי תודה והקשו והא בעיא לחם דמייתי נמי לחם והקשו בתוס' אמאי צריך להביא בהמה אחרת לתודה באותה עצמה שיעשה זבחי שלמים יתנה ויאמר אם אינה שלמים תהא תודה ואם משום דלא שוו באכילתן דשלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד ותודה ליום ולילה עד חצות ואין מביאים קדשים לבית הפסול על כרחך האי תנא סבר דמביאין מדקתני בסמוך פסח שלא בזמנו שלמים הוא ואע"ג דפסח אינו נאכל אלא ליום ולילה ושלמים נאכלין לשני ימים ולילה אלמא לא מיירי מן האכילה. וי"ל משום דתודה בעי לחם וא"ת לייתי לחם ויתנה אם הוא תודה הרי לחמה ואם היא שלמים תהא הלחם נדבה הא אין לחם בא נדבה וחולין בעזרה הוא כדאמרינן בפרק התודה ע"כ. ורבינו ז"ל מפני שהוקשה לו קושיא ראשונה שהקשו בתוס' ז"ל נראה דפירש דהאי דקאמר בגמרא דמייתי תודה לאו דמייתי בהמה אחרת אלא באותה עצמה מתנה אבל דבריו תמוהין דאין זה אלא למ"ד מביאין קדשים לבית הפסול ורבינו ז"ל פסק לעיל בהיפך ואי התוס' ז"ל הקשו קושיא זו הוא משום דהכריחו דהאי תנא סבר מביאין משום דקאמר פסח שלא בזמנו שלמים אבל רבינו ז"ל דפסק דאין מביאין קשה בין מ"ש כאן דמתנה בתודה לבין מ"ש בפסח אחר זמנו שלמים דאין זה אלא למאן דאמר מביאין קדשים לבית הפסול ובפרק התודה (דף פ') נראה בהדיא כדברי התוס' ז"ל שהקשו שם גבי תודה שנתערבה בתמורתה ומתה אחת מהם חברתה אין לה תקנה וליתי בהמה ולחם ולימא אי הך דקיימא תמורה היא הא תודה והא לחמה אי הך דקיימה תודה היא הא לחמה והא תהוי שלמים ותירצו משום דקא ממעט באכילה דשלמים כלומר ואין מביאין קדשים לבית הפסול והוא כדברי התוס' ז"ל הפך דברי רבינו ז"ל: גם מ"ש שהביא הלחם לבדו הוא הפך הסוגיא האמורה שם וכדכתבו התוס' ז"ל שהקשו שם ולייתי לחם ולימא אי הך דקיימא תודה היא הא לחמה אי לאו ליפוק לחולין ותירצו וכי מכניסין חולין לעזרה משמע דלא אשכח גוונא לאתויי לחם לחודיה ואיך כתב רבינו ז"ל כאן דמייתי לחם לחודיה ומתנה דהך דעבדינן הכא הוה לן למעבד גבי תודה ואי מהני הכא התם נמי ליהני ולכן דברי רבינו ז"ל צריכין לי עיון:

הלכה כג

חתיכה של חטאת וכו'. קשה דרבינו ז"ל כתב בפי"ו מהלכות מאכלות אסורות דחתיכה לא בטלה כלל משום דראויה להתכבד בה לפני האורחין ואיך כתב כאן דבטלה. ויש

לפרש דסובר כפירוש התוספות ז"ל שכתבו בפרק הערל דטעמא דלא בטלה נמי דכי עלה אין ראויה להתכבד בה דלא שייך כיבוד בפני כהנים במקדש ע"כ:

פרק ז

הלכה א

מלק בלילה וכו'. התוספות ז"ל בפ' חטאת העוף כתבו דמתני' ר"ש היא דאמר בפרק המזבח מקדש כל שפיסולו בקדש אם עלה לא ירד דהא דאמרי' בגמרא דמליקה המתרת את האיסור פירוש דאם עלה לא ירד ומליקת לילה לר' יהודה תרד דאמרינן בפ' המזבח מקדש פרט לנשחטה בלילה ורבינו ז"ל ודאי דאינו סובר כן דהא איהו פסק כאן דמליקה בלילה אינה כנבלה ולעיל בפ"ג פסק כר' יהודה אלא דסובר רבינו ז"ל דמתני' אפילו כר' יהודה אתיא ומ"ש מליקה מתרת את האיסור ר"ל כדפרשי' שבחייה לא היתה ראויה להקרב לגבוה והותרה במליקה זו:

הלכה י

כגון שהיתה ספק זבה וכו'. מ"ש הרב בעל כ"מ ז"ל דדוקא נקט רבינו ז"ל הא ולא ספק מקדש דדוקא אלו משום לאשתרויי בקדשים התירו. כן כתב רבינו ז"ל בהדיא בהלכות שגגות פרק אחד עשר וז"ל יראה לי שאלו החייבים קרבן מספק וכו' עד אומרו אבל מי שאינו מחוסר כפורים אינו מביא קרבן מספק יעויין שם: